

géseiben kívántunk volna tőle több férfias komolyságot. Felekéé „Adél“-ja semmi kívánni valót nem hagyott fenn. Mind végig teljes művészi öntudattal, igaz bensőséggel játszott. Csakis így lehet színpadi illúziót előidézni. A mai előadást, melyhez hasonlóan sikerültet rég láttunk, a hőség daczára is élvezettel néztük végig.

Kedd, jul. 29. „Bánk bán.“ Opera 3 felv. **Erkel Ferencz-től.** Ma lépett föl utolszor Hollósy Kornélia. Egyik legjobb szerepében, „Melinda“-ban, bucsuzott el a roppant számmal megjelent közönségtől, mely őt ezuttal minden kigondolható kitüntetéssel halmozta el. Egész a könyvezésig elérékenyült mind a művésznő, mind a közönség akkor, midőn a 3-ik felvonás első jelenete után a függöny felgördült, s a gyászba öltözött tagtársai közt megjelent művésznő elé a fővárosi közönség részéről egy küldöttség lépett, élén Reményi Edével, ki az ünnepelt művésznőnek nagyértékű karpereczet s koszorút nyújtott át bucsuemlékül, rövid beszéd kíséretében. De minderről lapunk jövő számában fogunk bővebben szólni, midőn a felejthetetlen művésznő arcképét is adandjuk.

Szerda, jul. 30. „Egy gyűrű.“ Színmű 5 felv. **Csütörtök, jul. 31. Először: „Dénis ur és neje.“** Operette 1 felvonásban „Fortunio dala.“ Operette 1 felv.

Budal népszínház.

- Jul. 25. Díjmentes népelőadásul: „Párbaj sötétben.“ Vigjáték.
- Jul. 26. „Falusiak.“ Vigjáték 3 felv. Szigetülről.
- Jul. 27. „Az előközött herceg.“ Vigjáték.
- Jul. 28. „Becsületlenség.“ Szigeti József vigjátéka. „A lepecsételt polgármester.“ Bohózat 2 felv. Elszomorodtunk, midőn a színházba beléptünk. A zenekar már javában munkálkodott, s az egész nézőtérben csak bajjal tudtunk valami tíz embert fölfedezni. Az előadás mindamelllett megtartott, de biz abban nem igen volt köszönet. Partényinak egy jó tanácsa szolgálunk. Hagyja el azt a, nem tudjuk, minek nevezendő rossz szokását, hogy eredeti akarván lenni, minden rövid szótगत irgalmatlanul megnyújt. Partényi a mily jó huszár, ép oly rossz „Lámpa,“ ily beszédmód mellett még mécses sem válnék jó belőle.
- Jul. 29. „Mátyás napja Soroksáron.“ Vigjáték.
- Jul. 30. „A falusiak.“ Vigjáték 3 felv. Szigetülről.
- Jul. 31. „Párbaj sötétben.“ Vigjáték.

Nyilt tér. *)

— (Kérelem és felhívás.) **Czapkai Imre és József** testvérek, az első 1848 előtti kamarai hivatalnok, ez utóbbi gyógyszerész, 1849-ben a hazából kivándoroltak. Azóta a szállongó hír szerint csak annyi jutott tudomásra felőlük, hogy Cz. József Amerikában telepedett meg. Cz. Imre pedig Olaszországban látatott volna — különben itthoni rokonaik s ismerőseik teljesen nyomukat veszítették. A kik a nevezett testvérek hollétéről biztos tudomással bírnak, ezennel tisztelettel kéretnek, az illetőket figyelmeztetni, hogy alulírott nál a Czapkay testvéreket (különösen Imrét) illető családi okiratok, és irományok s ezek között néhai édesatyjuk arcképe is, már régóta le vannak téve, s minden pillanatban átvehetők. Pesten, jul. 30. 1862. — **Zolnay Sándor** h. ügyvéd, (színházter, Likház).

Szerkesztőtől mondanivaló.

6132. **Eszeny, u.** posta Mándok. Ifj Szabó József kelésk urnak Ismételve kijelentjük, hogy az árvizkárosultak számára küldött 7 ft. annak idejében megérkezett, a V. U. f. 6. 16-ik számában megemlítettett, s a többi összegekkel együtt már régen át lón adva a m. kir. helytartó-tanács elnökségének. Mit tegyünk még, hogy őnt megnyugtassuk? Sajnáljuk, hogy sem az elő közlést, sem első felszólalása után írt „mondani-valónkat“ még eddig nem vette észre lapunkban.

6133. **Egyiptom, Alexandria.** E. J. Az igazítás még elég jókor jött s ohajitása teljesült. A kérdézet tárgya névze már korábbi évfolyamainkban olvasható egy eléggé kimerítő cikk. Némi részleteket ezúton vennénk, de a tárgy érdemleges vitatását a mi viszonyaink között alárendeltb érdekűnek tartjuk. Az eddig oly szép sikerrel megkezdett pályán szeretnénk mi önnel gyakrabban találkozni. Szíves üdvözlötünket!

6134. **Bécs, D. L.** Köszönettel vettük az újabb küldeményt, s egy kis szünet mulva ennek közzétételéhez is hozzáfoghatunk. Az ígért tárgyat várjuk, a többirek felszólását, kidolgozását egészen saját bölcs belátására bízuk.

6135. **Győr.** Dr. S. J. A cikk nálunk levő részletét szívesen közölnök adandó alkalommal; a terv szerinti egészen adására nem kötelezhetjük magunkat — csupán térgazdálkodási szempontból.

6136. **Az öreg tanító.** Kéltől kedélynek teljes hiánya.

6137. **Lant van kezében.** ... Nekünk meg az a bajunk, hogy igen sok vers van a kezünkben, melyek között válogatni nem esékely feladat Innen van az, hogy sokára kerül még a kiválogatottakra is a sor.

6138. **A dalnok átka.** Bányádt fordítás.

6139. **Dugoszello.** K. S. Egyik ohajitása mai számunkban teljesül, a másikat későbbre kell halasztanunk.

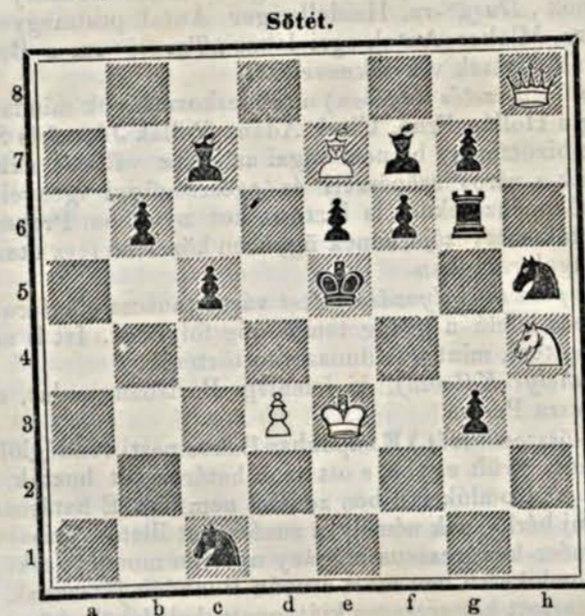
6140. **K.-Sz.-Miklós.** B. K. A derék cikket köszönettel vettük.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

6141. **Egy üveg bor mellett.** Patri csárda. — Laczi betyár — fokos — cigány — bor — rossz kedv — délibáb — nagyot iszik — felpattan — a csárdás szép lánya — angyal — népdal — táncz — szerelem — három pandur.
„S a mint e szó hangzott: Laczi add meg magad!“
„Rögtön bus szívbe mártotta a vasat.“ (Béke hamvaira!) — Ember kell oda, a ki ezen letarolt betyár-költészetből egy élvezetes vírágot tudjon még szakítani.
6142. **Hanva.** Itt van! — Hát a többi szükséges tudnivalók hol maradtak?

SAKKJÁTÉK.

136-ik sz. feladvány. — B. Meszéma Istvántól (Nagy-Váradon)

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 131-ik számú feladvány megfejtése. (Szalay Sándortól Sz.-Mihályon.)

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1) F b 4 - a 5	H c 4 - b 6 A)	2)	g 4 - h 3 :
2) B a 3 - g 3	F e 4 - f 3	3) H g 5 - e 6	F e 4 - b 1
3) F a 5 - c 2 †	e 5 - e 4	4) H e 6 - e 5	tetszés szerint.
4) H g 5 - f 3 :	tetszés szerint.	5) B g 3 - g 5 †	
5) B - vagy gy. - †			

Helyesen fejtették meg. **Veszprémben:** Fülöp József. — **Parabutyban:** Rothfeld József. — **Nagyváradon:** báró Meszéma István. — **Lökön:** Hamvai Ede. — **Töbök-Szent-Miklósban:** Frankl A. — **Gyepesen:** Kun Sándor. — **Kun-Szent-Miklósban:** Bankos Károly. — **B.-Ujvárosban:** Kovács Lajos.

Helyesen fejtették meg: **Nagy-Várad:** B. M. I. Elintéztük Magánlevelünk uton van. Beesés közreműködését továbbra is kérjük. — **Gyepes:** K. S. Minden beküldött megfejtés helyes Örvendünk, hogy részleljünk ismét egy tapasztalt harcossal szaporodott. — **Parabuty:** R. J. A szerző Bayer Konrád. Figyelmeztetését köszönettel vettük. — **Komárom:** Apór. Ön a 130-ik feladványnak megfejtését helyesen küldötte be. — **Gyula-Fehérvár:** H. L. A játszma lassan halad. Folytatását várjuk. — **B.-Ujváros:** K. L. Ön újabb és sokat ígérő feladványait, egymástól eltérőleg följegyezve, egyszerre két levélben kaptuk. Alkalmilag, a megfejtéssel együtt szíves beküldését még egyszerre kérjük.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	○ Nap-kelet nyug	☾ Hold-kelet nyug
Augusztus					
3 Vasár.	E 8 Istv. fel.	E 7 Lidia	22 G 8 Már.	7 Lid.	4 41 7 30 1 31 10 40
4 Hétfő	Domok rem.	Domok.	23 Trophin	8 Do.	4 42 7 29 2 45 11 26
5 Kedd	Havi B. A.	Ozvald	24 Krisztink.	9 N. b	4 44 7 27 3 58 * 3
6 Szer.	Ur szine v.	Villámk.	25 Anna	10 Vil.	4 45 7 26 4 52 12 23
7 Csüt.	Kajftán, Don.	Donát	26 Hermolan	11 Don	4 46 7 24 5 40 1 31
8 Pént.	Czirjék vért	Smaragd	27 Panteleon	12 Sma	4 48 7 23 6 19 2 47
9 Szomb.	Emid., Rom.	Emód	28 Prokus	13 49 S	4 49 7 21 6 50 4 6

TARTALOM.

Liedemann Frigyes Sámuel (arckép). — Hátlen szerető. **Bonyhai Benjámin.** — Magyar bokréta. **Szakál Lojos.** — Tollrajzok a tengeri életből (folytatás). — A magyar puszta (képpel). — Látogatás az akadémia palotáján (képpel). — Hensilmann Imre jelentése a székesfehérvári régiségekről (vége). — A reperiéreg. **Czirjusz Ferencz.** — Egyveleg. — **Tá ház:** A Hortobágy és Richard abbé. L. G. — Régi magyar szakácskönyv (folytatás). — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Nyilt tér. — Szerkesztőtől mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1/3 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhöz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra felérvé 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Hollósy Kornélia.

Hollósy Kornélia neve, másfél évtizednél hosszabb nyilvános pályája folytán, betöltte a két testvér magyar hazát, de ismeretes az Európa többi művelt országaiban is. Érdemeinek részletezésétől annál inkább fölmentve érezzük magunkat, mert többször volt már alkalmunk, az ünnepelt művésznőrlapunkban megemlékezni. (Lásd a többi között a V. U. 1856. évi 3. számát.)

Az összes hazai lapok fájó részvétellel közölték azon hírt, hogy a „magyar csaló-gány“-nak méltán nevezett művésznő végkép lelépnd azon pályáról, melyen a fővárosi közönségnek annyi élvezetet, s önmagának, a közönség osztatlan tisztelete és szeretete mellett, annyi hervadhatlan babért, maradandó érdemeket szerzett. A fölmerült hír szomoró valónak bizonyult be: a művésznő, mint színházunk tagja, mult hó 29-én lépett föl utolszor a „Bánk bán“ operában. Szomorúnak mondjuk a hír valósultát, mert nehezünkre esik a válás egy oly művésznőtől, ki évek hosszú során, nemcsak művészetének hatalma, de egyszerű, kedves egyénisége által is kedvenczünkké vált, s ki nemes gondolkodása és szeplőtlen tisztasága jelleme, nemkülönben önzéstelen ügyszeretete által nem pusztán mulékony elragadtatást, pillanatnyi bálulatunkat, hanem becsülésünk és szeretetünk magas fokát volt képes fölbreszteni.

A közönség, mely soha egy alkalmat sem mulasz-

HOLLÓSY KORNÉLIA.

+ 1890.

tott el, kedvence iránti rokonszenvét kitüntetni, a mondott nap estéjén roppant számmal sietett a színházba, ezuttal nem csak azért, hogy Hollósy Kornélia varázshatású énekében gyönyörköd-hessék, hanem hogy részt-vevő tanuja legyen egy szomorú jelenetnek, egy megható családi ünnepélynek, mely a fővárosi közönséget, e nagy családot, egyik szeretett tagjától volt megfosztandó.

Már az előadás folyama alatt több ízben feltünőleg nyilvánult a közérzelem, s a bánatos „Melinda“ szokatlanul meghatottan, mondhatni, szenvedve énekelt; de az általános megindulás a tiszaparti jelenet után érte el tetőpontját, midőn a hosszan tartó tapsvihar alatt a leeresztett függöny újra felgördült, s a gyászba öltözött összes színházi személyzet körében, a bucsuzó művésznő, érzelmei sulya alatt roskadozó léptekkel, újra megjelent.

E jelenet valóban megható volt. A benső megindulás könyvekben tört ik mind a művésznő, mind a közönség nagy részéről. A mély csendet egy, a fővárosi közönséget képviselő küldöttség élén, Reményi Ede szakítá meg, következő beszédintézte a távozóhoz:

„Mélyen tisztelt művésznő!
„Elhangzottak ajkaidról az utolsó dallamok, melyek ez általad hön kegyelt csarnokban, hosszas s dicsőséges művészeti pályád után búcsúhangok valának. Távozásod jelen fájdalmas perczében a legnagyobb szónoklat sem lenne elégséges.

kellő fényben felmutatni elévülhetetlen érdemeid koszorúját, melyet a hazai műtörténelem már rég érettségjára véselt.

„Miólt helyet vívtál te ki magadnak a nemzet kegyeltjei között, melynek művészeti egén büszkesége valál, s mely a hála s elismerés hervadhatlan virágából font emlékfüzért, hogy azt nemeseen érző honleányi kebledre tűzse.

„Mint minden művészi nagyság, úgy előtéd is nyitva állott a világdicsőség kapuja. De te inkább álelted szívedhez a szeretett hon földéből fakadt szerény, ám drága s hálás ibolyát, mint a csillogó röpkeszínű virágosokrot, melylyel a művészeti világpolgárság kecségetett. — S ez érdemeid legszebb koronája, miért a magyar zene művésze mint páratlan példányképre mutat rád, midőn nevedet a dícsők évkönyvébe írja be.

„Íme az összes magyar haza, s e nemzeti intézet nevében fogadd tehát búcsújobbunkat: de légy meggyőződve, hogy mindnyájunk szívének fáj, mélyen fáj távozásod.

„Vedd egyszersmind e koszorút s ékességét, melyet fővárosi számos tisztelőid nevében felejtetlen érdemeidért a hála s elismerés egy csekély jeleül ezennel örökemlékűl átnyújtunk.

„Élj sokáig! — Isten vezérelje lépteidet.“

A beszéd végeztével Erkel Ferencz, a nemzet első zeneköltője, háromszínű szalagokkal pompásan földiszített nagy babérszorosítot illesztett a nemzet első énekesnöje fejére, míg kezét Reményi azon nagybecsű karpercczel díszíté föl, melyet fővárosi tisztelői emlékül készíttettek számára. E közben tiszteletére irt s háromszínű papírra nyomott költemények hullottak alá, folytonos éljenzés és tapsvihár közt, s míg körülálló pályatársaival kezét szoritott, a függöny legördült, talán örökre elzárva szemünk elől a művésznőt, mint a Melinda, Gara Mária, Katalin, és más, előtűnik épen ő általa felejtethetlenné tett alakok személyesítőjét.

De a megható jelenet itt még nem ért véget. Kűnn még egy szer összesereglettek pályatársnői a művésznő körül, hogy mielőtt kocsijába lépne, neki még egy, utolsó Isten-hozzát-ot mondhasanak. Fényesen tanuskodik ez azon szeretet és tiszteletről, melyben pályatársai körében részesült.

Végül, az egésznek költői befejezéseül, egy csoport fővárosi zeneművészek éjféli tájban a művésznő lakása elé menvén, őt gyönyörű éji zenével lepté meg, melynél az első hegedűt Reményi Ede játszta.

Hollósy Kornélia életviszonyairól csak annyit jegyzünk meg itt, hogy 1827. apr. 13-án Temesmegyében Gertyenyesen jó módú birtokos családból született s keble ellenállhatlan sugallatát követve, a család nem csekély ellenzése dacára lépett az énekművészeti pályára. Első kiképzését Temesvárott nyerte; később Bécsben Salvi, s Milanóban, hol két évet töltött, Lambert Ferencz voltak mesterei. Legelső nyilvános föllépése Corfuban történt az „Ernani“ operában, s oly sikerdús volt, hogy két hónap múlva már Turinba kapott meghívást. Innen 1846-ban a bukaresti olasz operához szerződött, s még ugyanazon év nyarán, öt évi távollét után, hazájába tért vissza. Ez évben lépett fel először a pesti nemzeti színpadon s azóta — másfél évi varsói működését leszámítva — folytonosan állandó, szerződött tagja vala központi intézetünknek. Van e, ki e nevet nem ismeri?

Hollósy Kornéliát elvesztve, önkéntelenül is azon kérdés merül föl lélkünkben: hogy ki fogja őt pótolni? Erre nem könnyű a felelet. Mert benne nem csupán kitűnő tehetségű, hanem egyszersmind hazáját igazán szerető magyar művésznőt választottunk el. Találunk-e helyére oly utódot, kiből mindazon szép tulajdonok egyesülve lesznek, melyek őt a nemzet előtt oly kedvessé tették? Ohajjtuk, hogy e veszteség mielőbb pótolva legyen.

Tegye kellemessé a távozott művésznő magánynak szentelendő életét azon öntudat, hogy nemzeti operánk megalapításának ő volt egyik főtenyezője, s hogy a magyar nemzet, érdemeiről soha megfeledkezni nem fog.

A jövevény.

Vándorol földünkön idegen jövevény,
S reá sötétedik nagy erdő közepén.

Helyet nézvé, a hol fejét lehajtaná:
Jut a magaslaton, puszta alá.

Ott némán megvonul a roppant fal megett,
Nem kérve mást, csak a nyájas szürkületet.

A tele hold pedig az égen megjelen,
S fény reszket a kövön, lombon s a csermelyen;

Félig burkolt de szép s magasztos képet ölt
Hegy, völgy, — az éji táj a jövevény előtt.

S míg nézi hosszasan — mi így eléje tün:
Minden megváltozik rögtön, csodaszorú...

A vár áll, ép s erős; — eltűntek a romok —
Bástyáin fegyveres csapat zajong, rohog.

Alant kürtzű, zászlók, s mely gyorsan jő, a had
A meredekre hág s a vár felé halad.

S mint mikor a szélvész zúgítja a vadont:
Erős robaj támad, midőn a várra ront.

Hol a kaput kemény ütések rengetik, —
A földön: vér s halott, — füst, láng a fellegig.

Szörnyű a támadás, szörnyű az oltalom...
Szegény vándor remeg, — vész minden oldalon. —

S most zűgő nyilban száll mellének a halál...
Oh, szent, irgalmas ég...! ne félj! csak álmodál!

Jámor, csak álmodál! — mégis jobb lesz neked:
Ha élted ezéljait más földön keresed!

Ott a boldog nyugat, eldődei hona,
A melytől egykor, a merész vágy elvona;

Árnyas pagony, dalos madár, felhőtlen ég.
Csend, rend, polgár-öröm s kedélyes nemzedék...

Menj, menj! ott élni szép, — itt nem kívánatos
Hol álmod: rémlátás, ébrenlélet: bajos;

Itt változó a lég, hol éget, hol fagyaszt,
Alig lendül a szél s már hullámot dagaszt.

Mely partot ostromol, gátat tör s szétrohan.
Az ormok állanak: felhőben, komoran. —

Itt fű s fa érez, él; — a szirtek hallanak,
A tér süpped s dobog, a lépés ingatag; —

Oh, nálunk, e földön még folynak a csodák! —
Kiknek keblét sebek s érzelmek roncsolák:

Felkelnek éjjel a sírok halottai...
— Vivódnak mult, jelen, — a régi s a mai, —

Menj, menj! mi magunk is, bár rokonok velünk:
A szellem- s árnyaktól gyakran megrettenünk.

Tompa Mihály.

Tollrajzok a tengeri életből.

(Folytatás)

Azt estebéd s a korány biztató reménye, mit Drago fölhasználni tudott, s mindenek felett a nem kimélt ital, mit tőlük megvonni ez uttal lehetetlen volt: lázas erővel sarkalá a legénységet.

A szél azonban folyton s érezhetőleg lankadt. Eleinte a parancsnok s Dragón kívül csak a konyhafőnök vevé észre; akaratlanul elköhögte magát, valahányszor a horpadó vitorlákra pillantott. Nem soká azonban a legénység figyelme is oda irányult, míg egyszerre az alsó nagy vitorláknak — mint egy kirázott szőnyegnek — puffogásai jelölék, hogy a szél utolsó lendülete is elhalt. A felső vitorlák még pár percig fogtak fel egy kevés szelet, aztán ezek is üresen verődtek az árbócokhoz. A legkisebb légvonat is elhalt, mintha elvágták volna; még a hajó párkányán egy kis pálcán csüggő szélmutató is — egy szalag, néhány reá akasztott tollal — még ez is mozdulatlan csüngött!

Tökéletes szélsőnd; de nem egy nyári éjé, mely bár télen-ségre kárhóztat s veszteség tart, de aggálytalan nyugalmat hint el végetlen uralmán; viharos hónapok szélsőndje volt ez, melyről a költő mondá:

„Vihar hogyha van keletkezésében,
Megelőzi temetői csend.“

A szivattyuk csattogása mindig szakadozottabb lön. s lassankint — mintegy távozó kocsí zöreje — egészen elhalt.

A fáradtságban kimerült s az italtól izgatott legénységet, a válságos perc közelsége, — mi oly nyilván fölismerhető volt — daczos keserűséggel tölté el.

Eleinte csak suttogva mondák véleményüket, hogy ez most már hasztalan munka s hogy a kevés időt, mi a kitorófélnen levő

viharig fennmarad, a csónakok vízbe eresztésére kellene használni s nem oktan pazarolni erejüket.

Egyik szó a mást adá s egyenkint odahagyák a szivattyuk emeltyűit, daczosan s kihívólag tekintve a hajó farára, hol a kormányrud mellett a két öreg komoly értekezésbe volt elmerrülve.

A helyzet valóban komoly megfontolást is igényelt. Bevárni a valószínűleg kitoró ellenvihart, vagy a ladikokba helyezni a menekülés végső reményét? Egyik mint másik mellett s ellen több ok szólott, mit itt elősorolni nem szándékunk, itt csak azt említjük, hogy a két öreg abban állapodott meg, — hogy a hajón az utolsó percig ki kell tartani

Azonban jól tudák ők, hogy mi történik a hajó orrán; hogy a testben kimerült s lélekben izgatott legénységet, még az annyira tisztelt parancsszó is aligha féken tartandja; szóval, hogy az önfenntartás ösztöne uralmat nem ismer s az eszközt vagy tervet, miben menekvést remél, vadállat dühével ragadja meg. Jaj annak, ki ebben gátolni akarja! A föld békés lakója nem sejtí, hogy minő megrendítő jelenetek szinpadja gyakran egy hajó födélete. Egy, meg nem gondolt szó vagy ingerült föllépés annak részéről, kinek a legénység sorsa, — az Isten után — kezében van: feledtetí a közös vést s a közös sirt, melynek mélye már föltárult sa jelenet, mely ennek ugy szólvá torkában fölmerült, sötétebb, mint a sir, mely elnyeli azt.

Mindezt jól tudá a két öreg s így volt ok a komoly megfontolásra.

— Eredj, Drago — szóló végül a parancsnok — s közöld velük határozatunk; mielőtt egymást még jobban fölizzatnák, mielőtt a vész s az ital hatalma még el nem ragadja őket.

— Még van időnk, Marco kapitány! ha valamit kiföztek, majd elmondják ők Barba Dragónak Hadd lássam én is előbb, hogy honnan fű a szél? Az első szó legyen most az övék.

A legénység azonban szintén ezt várta tőlük, de daczozal s kihívólag, s elszánva visszautasítani a parancs-szót, ha az a munka folytatását rendelné.

De a hajó faráról nem jött parancs-szó, s a legénység e passzív ellentállást — a helyzetből kifolyólag — egy pár percznél tovább ki nem tarthatá.

— Mit tanakodik ott a két öreg? kezdé az egyik.

Tán egymást gyóntatják.

— De szen nem ministrálok én itt nekik, hanem a magam holmije után nézek.

— Én is! én is! hallszott egymásután s ezzel mindenik bő rőndjéhez rohant, abból értékesebb holmiját, a gondosan takarogatott tallérokat s egy pár ruhadarabot vonva elő s köztöve lehetőleg kisebb csomaggá.

S most lássunk a csónakokhoz! kiáltott az, kit Nico néven egyszer már említettünk. „Nincs veszteni való időnk, — bár előbb tettük volna! Spiro! láss az élelmezés után!

E kiáltások között a legénység az illető csigás köteleket oldá meg, melylyel a két első árbóc között fekvő bárka kiemelendő volt.

— Fiuk! szóló közbe Spiro, ki e föllépésben csak szenvedőlegesen vett részt, de tetteleg az ellen föllépni, nem tartá tanácsosnak — tán jó volna, Barba Dragónak is szólnunk? Minek az erőszak, midőn szépszerével is czélt érhetünk? Mondjuk meg, mit akarunk: hogy e hasztalan munkát többé nem győzzük s ideje a csónakokra gondolnunk.

E megjegyzésre a zaj elcsendesült.

— Spirónak igaza van — szóló az egyik.

— Dragóval szólnunk kell — jegyzi meg egy más.

— Menjen hát Spiro s mondja meg, hogy mire szántuk magunkat — kiálták többen.

A parancsnoknak is az volt végszava Dragóhoz, hogy a legénységgel tudassa határozatát, mely ezekével épen ellenkező volt, s ha Drago — tán ösztönszerű tapintatával — nem hagy időt magának, szikrát dob a már is forrongó elembe.

De Spiro sem vállalta magára e költötséget.

— Egyedül nem megyek; még sötétben sem szeretek farkaszemet nézni az öreggel. Menjünk mindnyájan!

S erre az egész népség a hajó farára tolakodott. Midőn azonban azon keskeny kis két lépcsőhöz értek, mely a farpadlóra vezet,

ott ismét egyik sem akart az első lépni s önkéntelenül mindenik lekapta fővegét. A szokás hatalma gyakran öntudatlanul nyilatkozik cselekvényeinkben.

A zavart, melylyel egymást a kis lépcsőhöz tolni igyekevének, egy hang szüntette meg.

Az öreg Drago megkiméle tőlük a fáradságot, a farpadlóra lépni s ő közeledett feléjük, mintha semmi rendkívüli sem történnék, s mint szokása volt, előre hajlott felső teste s kissé visszaszegzett fövel, melyen a kék szőrsipka most kissé hátrább toldott, s azon sajátos rekedt hangon, melyet oly jól ismer mindenki, melytől mindenki félt, s melyben mégis mindenik bizott — kérdé tőlük:

— No hát mi baj van, fiuk?

A ki közelebb állott, az könyökével nógató a mögötte levőt, ezek meg Spirót, ki leghátul kullogott — biztatók, hogy szóljon.

— Hát nektek leragadt a nyelveitek? az imént elég frissen pörgettétek.

Erre aztán mindenik egyszerre kezdett szólani, egyik a másikkal segítve s kölcsön adva a szót.

— Ha mindnyájan lármáztok, úgy ismét mitsem értek. Jer ide, Spiro, s mondd el, hogy mit főztetek? Hadd halljam!

Spirónak hát elő kellett állani. Nem sok kedve volt hozzá; csak úgy tolták kézről kézre, míg a kis lépcsőhöz ért, hol aztán mégis farkaszemet kellett nézni az öreggel.

Csak az a sapka melyet Spiro keze között gyűrög-tert, tudhatja, hogy gazdája minő izzó vason állott, míg előadta a határozatot. Mint szakácemberhez illik, ő azt egy sereg szép szavakkal fűszerezé s minthogy az öreg minden mondat után helybenhagyólag bólintott fejével, ezáltal bátorítva, föltalálá a közös konyhán kifözött tervet.

— A mint kivéhetem beszédedből — szóló aztán az öreg, valami oly gunyos mosolylyal, mit tőle még senki sem látott, de mely egészen más, mint biztató volt — ti a szivattyukat az evező rudakkal akarjátok fölcserélni?

— Elég részünk volt bennük; hadd próbáljuk meg ezt is — nyilatkozik egyik a háttérből.

— Erre ti mindnyájan elszántátok magatokat?

— Mindnyájan.

— S ide jöttetek tőlünk búcsut venni?

— Ne értsen félre, Barba Drago! mi ide jöttünk, mert mi érezzük legjobban, hogy a munkát tovább nem győzhetjük s ha igen, fölösleges volna az, mert e hajó több reggelt nem lát. Itt hát az idő, hogy készüljünk s meneküljünk a csónakokkal. Ezt jöttünk megmondani.

— Ezért bizony kár volt idáig fáradni. Ha a magatok eszén indultok meg, reám nincs szükségtek; ha csak nem az éléskamra kulcsáért jöttetek, ezt pedig rövidebben is megmondhattátok volna.

Ezzel pedig az öreg a legnagyobb nyugalommal vont elő egy kulcsot, mely keskeny szíjon övéhez volt fűzve s Spiro elé nyujtá.

— Itt van ni! lássatok hozzá; s ha úgy tartja kedvetek, hagyjatok számunkra is egynehány galeitát, (kétszersült, tengeri pogácsa) tán még nekünk is szükségünk lesz reá.

A kulcsához azonban Spiro hozzá nem nyult, de egy lépést hátrálva, kezeit hátamögött összekulcsolá.

— Hát kegyelmetek nem jönnek velünk? kérdé az utóbb szóló hang, azon általános meglepetésnek adva szót, mit az öreg magaviselete költött.

— Ha veletek megyünk-e? Hm, fiam, az ital szől belőled, külföldben nem feledted volna, hogy apádnak is én adtam először hajókötélet kezébe, s most a fia nekem tanácsos áll elő. Ne szaporítsatok hát ok nélkül a szót, úgy sincs, mivel józanon beszélnem, hanem menjetek Isten hírével! Ilyen népre nincs szükségem!

S ezzel a kulcsot közéjük lökte, a hajó oldalához lépett s arra nyugat felé a folyton sötétülő látkört vizsgálá.

Az öreg ily magaviseletére a fiuk nem voltak elkészülve: indulatos kitorést vártak, de nem a nyugodt határozottságot; mert hogy Drago szavát meg nem másolja, aziránt ők ez izgatott állapotukban is tisztában voltak.

A fiuk megszegyenülten hallgattak.

De a megszegyenülésnek gyakran szomszédja a böszültség

A szenvedély már tovább vitte őket, semhogy visszaléphetek volna. Oly ponton voltak, honnan előre menni könnyebb, mert so-dortatunk, — mint visszalépni, mire hibánk bevallása szükséges.

(Folytatás következik.)

Képek a hazai népeletről.

XXIII. Somogyi juhászbajtár.

Ismét egy érdekes alak rajzát nyújtjuk a magyar nép élet-revaló pásztori osztályából. — A pásztor-emberek között a juhász, ha mindjárt kampós botja nem volna is, arról ismerhetni meg Somogy-ban, Vidámháza vidékén, hogy fekete bárányprémes posztó dolmánya van, — egyéb gunyája, mint látjuk, hasonló a többi pásztorok visele-téhez.

Jellemző azon állás is, melyben rajzunk a somogyi juhászbajtárt ábrázolja.

A kép rajzolója beszéli, hogy szeretne volna más pozitúrába maga elé állítani le-rajzolandó emberét, s azért más, festőbb állást adott neki; a bajtár azonban rögtön előbbi állásába helyezte vissza magát, s azon kérdésre: miért áll ily katonás helyzetben? azt felelé: „megkérem alázatossá-gal, ez már nálunk így szokás, mikor tisztessé-ges emberrel beszélünk.“

Az ő szürek is igen czifrák s igen regényes színt adnak nekik, a miért azután sok tapasztalatlan idegen utazó mindmegannyi haramiát hajlandó bennök látni, pedig többnyire jó lelkű vallásos emberek, még a „szegény legénye“ is, a szelidebb e fajta mákvirágok közé tartozik. Csak a legújabb időkben kezd a hír rólok épen nem szép dolgokat regélni — de hiszen annak is csak majd elejét veszi a tör-vény és a — nevelés.

Képek a hazai népeletről: XXIII. Somogyi juhászbajtár. Ujházy F. vázlata után Jankó J.

Az amerikai vadlovak.

Midőn Cortez Ferdinánd az első lovakat Mexikóba bevitte, bizonyára nem is sejtette, hogy azáltal az amerikai állatvilág jelentékeny gazdagodásának veté meg alapját, oly gazdagodásnak, mely elégséges arra, hogy később kétségek merüljenek föl aziránt, ha vajjon a ló nem tartozik-e az ujon fölfedezett szárazföld bennszülött állataihoz. S mindamellett a dolog úgy áll, hogy a mustang, vagyis a vadló, mely a Mississippi s a Rocky-Mountain közti pusztákon, továbbá a mexikói és új-mexikói tartományok síkságain sok ezernyi falkákban fel s alá száguld, — ama tartományoknak nem bennszülött, hanem csak meghonosított lakója.

Az aztékek, toltékek és chichimekeknek egykor hatalmas törzsei, midőn ezen, véleményük szerint sérthetetlen szörnyállatoktól, első látásra viz-

szariadtak, bizonyosan nem is gondolták, hogy késő unokáik végmaradványai s más, helyökre lépő népségek épen e szörnyetegekben lelendik életfenntartási eszközeik egyik főforrását, sőt bizonyos mértékig gazdagságukat. Igen is, önfenntartási eszközeik főforrását és gazdagságukat, mert a szelidített mustang a nomád néptörzsek által nemcsak teherhordásra használják, s bivalyvadászatoknál kitűnő szolgálatot tesz, hanem egyszersmind eleségül is szolgál, mindőn a hó és jég, vagy a hatalmas prairie-égek a vadat szokott tartózkodási helyétől messze tovariasztják.

Midőn a kifáradt vándorcsapat az ut fíradalmait kipihenendő, a belátatlan pusztaságon tanyát üt, s szeméit a távol láthatáron jártatva, a vadul száguldó mustang-csorda hullámzó, határozatlan mozgását megpillantja: — karókhöz kötött marhái köteleit gondosan megpróbálja, a szabadon legelészöket pedig sietve tanyája közelébe tereli össze, hogy őket szükség esetében a szekerekből alkotott kerítésbe zárhassa.

Jaj annak, ki ez elővigyázati intézkedéseket könnyelműen elmulasztotta, s egy csapat vadló tanyája mellett mennydörgésszerű zajjal elrobog! Mit használ ekkor a kötelek és karók, mit a saját marháik körül örködők ostorai? A kötelek, mint gyenge czérenaszálak, pillanat alatt szétszakadnak, és a megszabadult állatok a vad csordához csatlakozva, tovarobognak, s alig mult el egy órane-gyed, a mustangok és szelid lovak, öszvérek és néha a szarvasmarhák is, már végkép eltűntek a láthatárról. Rémülve néz a vándor el-tűnt vagyona után; — szarvasmarháit másnap, messze szétszórva a pusztán, ismét feltalálja ugyan, de lovait és öszvéreit csak nagy ritkán keritheti újra hatal-mába.

Karavánunk — írja egy utazó e tárgyról — mely tizennégy, nyolczas öszvérfogatu kocsiból s hetven katoná, munkás, szolga és tudományos utazóból állt, a Canadian folyam mellől fölkerelkedve, vigan vándorolt a harmatos prairien, mintha reá nézve sem juliusi hőség, sem comanche-rablók, sem mustang-csordák nem léteznének a világon. Mi lovakok a vándorcsapat élén haladtunk, s a delavari Si-ki-to-ma-ker vagy közönséges nevén „fekete hód“ dal, expedíciónk híres vezetőjével mulatók magunkat, ki kalandos vadászéletéből sok érdekes részletet tudott elbeszélni, s ki terjedelmes nyelvismerete és kitűnő ügyességénél fogva, mint egész Északamerikában legjobb vezető, a fehér utazók előtt nagy becsülés és kedvességben állt.

Beszélgetés közben egyszercsak az indián ma-gasan fölemelkedett nyergéből, s mereven függeszté szemét a távolba. Orrlyukai láthatólag kitértek, s szemében szokatlan tűz lobogott, mialatt mi feszült figyelemmel vizsgáltuk arcát, abból igyekezőn kitalálni okát feltűnő viselkedését.

— Valamit akarok nektek elbeszélni, a mit ti nem hisztek, bár korántsem hazugság. — Ekként töré meg a csendet a „fekete hód“ lova lépteit mérsékelve. — Látjátok amott azt a porfelleget, mely a Canadian felé húzódik?

— Természetesen — hangzék a válasz — látjuk ama forgószélet, mely a földmélvődést választá utjául.

— Valóban, forgószélnek látszik — viszonzá Si-ki-to-ma-ker — azonban mégsem forgószél, hanem porral vegyült fű.

Figyelmesebben néztünk, de a körülbelől egy angol mérföldnyi távol-ban egyebet nem tudtunk megkülönböztetni, mint a fön repülő porfel-leget.

— Mustangok azok — folytató az indián — bivalyok nem futnak oly sebesen. — És alig hogy szavait bevégzé, egy szürke ló tűnt föl szeméink előtt, melyet mintegy 10—12 fekete és barna társa követett hosszú sorban.

— Jó lesz, öszvéreitek-ről gondoskodni — kezdé újra a „fekete hód.“ — Könnyen megeshetik, hogy a szürke erre veszi futását, s öszvéreitekből néhány hozzá csatlakozik.

A kocsik azonnal megállítottak, s a szükséges rendszabályok foganatba vétettek. A szürke mustangot sűrű tömegben követte a csorda prűskölve, nyerítve s magasra emelt farkkal. A hátulso lovak tolni látszóttak az elsőbbséget; a vezető egyik által sem engedé magát megelőztetni; a kevély ügetés vad száguldássá változott, s a csorda mennydörgő robajjal közeledett mind jobban karavánunk-hoz.

Paripáink remegtek alattunk, kitértek orrlyukai hallható zajjal tört ki a forró pára, s csak nagy erőfeszítéssel sikerült megakadályoznunk, hogy a vadlovakhoz ne csatlakozzanak. Egyik kocsit az öszvérek, daczára, hogy meg voltak kötve, elragadták, s dühös futással rohantak a mindinkább közeledő mustang-csorda felé.

Néhány lovak utána vágatott ugyan a szökevényeknek, s a hidegvérű kocsis megtartá ülését a nyerges öszvéren; de mit használt itt az emberi erő a nekivadult állatok dühével szemközt! A kocsit a rajta levő legbecsesb csillagászati eszközökkel együtt már elveszettnek tartók, mert csak igen csekély köz választá már el a mustang-csordától, midőn ez futása irányát hirtelen megváltoztató, s előttünk elrobogva a folyamvölgyben levő kis erdőnek tartott.

E pillanat nagyszerű látványt nyújtott. Elöl a vezető mén nyilsebesen repült el szeméink előtt, ezt alattvalói közül a legtapasztaltabbak hosszú sorban követték, pontosan a vezető nyomát taposva, s csak aztán következett a főcsorda, mely több száz lóból állt. De a jelenet kellemes benyomását nem kevésbé gyengíté azon gondolat, hogy legbecsesb és legkülönbözletlenebb eszközeink veszélyben forognak, s talán a legjobb esetben is csak összetörve, zuzva juthatunk ismét birtokukba.

— Remélem, megszabadíthatjuk a kocsit — szólott most a „fekete hód“ — mihelyt a szürke mintegy 150 lépésnyire elhaladt előttünk. — És a mint az utolsó szót kiejtő, a földön termett, s arcához fektetett puskájával kö-

vette a deli állat mozdulatait. A legközelebbi pillanatban megdördült a lövés, s a szürke élettelenül fordult fel a föben; Si-ki-to-ma-ker pedig lovára kapott, s vad ordítással nyargalt a mustangok felé, hova mi is, mind-en erőnköt összeszedve követtük.

A kocsit meg volt mentve, mind a vadlovak, mind a szökevények

Amerikai vadlovak.

meghökkenetek, s mialatt ez utóbbiakat a kocsis ismét megfőkezhetette, a vezérőktől megfosztott mustangok, apró csapatokra oszolva, különböző irányokban tova száguldtak.

Egy körülbelől 20 lóból álló csapat az eredeti irányt megtartván, egyenest a folyamnak tartott, épen azon pont felé, hol egy kis nyárfaliget

diszlett. Alig értek a mustangok ennek közelébe, midőn hirtelen 5—6 meztelen indián ugratott elő rejthelyéből, s a szilaj csapat közepett termelt. Nagy lett erre a zavar a mustangok közt, s minden áron menekülni akarván a kelepezből, a Canadian homokos vízbe rohantak, kettő kivételével, melyeknek nyakára az indián vadások hurkot vetettek, s most vadul ágaskodva szabadulni igyekeztek, de a hurok csak jobbra nyakukra fojlódott. Mi épen akkor értünk a helyszínére, midőn az erősen harkoló foglyok a földre rogytak, s tagjaikat mintegy végvonaglásra kiterjeszték. E pillanatban az indián lovagok leszöktek paripáikról, s a hurkok tartását ezekre bízva, a mustangokhoz rohantak, azok előlábait rendkívül ügyességgel összekötötték s alsó állkapcsjukra kötelet alkalmaztak.

Csak ezen előintézkedések megtétele után engedték meg a mustangoknak annyi lélekzetet venni, a mennyi elegendő volt arra, hogy meg ne fúladjanak; s miután ennek következtében újra mutatkozni kezdtek megrettent dühök jelei, az indiánok néhányszor orrukukba lehelték, az alsó állkapcsjukra alkalmazott kötelet szabályosul orrukra szorították, s aztán olyformán állásba helyezték magukat mellettök, hogy félköszökrök okvetlen a hátukon teremhettek.

A köteleket csak most vették le lábáik és nyakukról nagy ovatossággal. A lovagok szokatlan terhe a megrettent állatokat annyira megbődítá, hogy majd egész perczig szobrokként mereven s mozdulatlanul álltakott; de lassankint újra visszanyerték bátorságukat, szemük hosszú homlokörényük alatt vadul villogni kezdtek, hosszú farkukkal dühösen csapkodták tajtékzó oldalait, patájukat haragosan vadták a füves talajba, s lábáraikat görösök reszketés fogta el. De az indiánok oly keményen tartották magukat a mustangok hátán, mintha velök egy testet képeznének; sőtét arezaikon az elragadó gyönyör érzete tükröződött.

Most a bátor lovagok korbácsaikkal megcsapkodták a mustangok izadó oldalait, mire azok megkísérelék az ágaskodást, melyben azonban orruk fájdalmas szoritása által akadályozva lőnek; majd dühösen földhöz vágják magukat, s újra felugrottak, de előbb lerázhatták volna hátukról a vérszomjazó párdücsöt, mint ez ovatos és ügyes pusztai lovagok. Még csupán egy hatalmas ugrást tettek a megrettent vadlovak, aztán mintha az ördög bujt volna beléjük, elkezdtek nyargalni, s oly iszonyu sebességgel rohantak előre, hogy a nyíl is bajosan érte volna őket utól.

Mi az elragadó látványban nem sokáig gyönyörködhattunk, mert a bátor indiánok alig néhány pillanat alatt zsikmányaikkal együtt eltűntek a láthatárról.

Látogatás az akadémiai palota telken.

(Vége.)

A mint a feldunasoron, a lánchíd s a dunagőzhajózási társulat szép rakpartja mellett elhaladva, az Akadémia építési telkére érünk, legelőször is a bekerített tér s ennek elején egy csinosan és könnyed modorban fából és téglából összeállított épület, az építési iroda, ötlük szemünkbe. Ez ideiglenes földszinti kis hajlék, mely egy pár hét alatt elkészülve, első hirdette itt a nagy munka megkezdését, 3 szép tereméből áll, melyek egyike Ybl, másika Szkalnitsky építész, harmadika az építészeti rajzólgó segédék számára van rendezve; ezeken kívül van benne egy elő-, s egy őrszoba. Ez épület szükséges voltát mindenki be fogja látni, ha meggondolja, hogy az építés bevégezéseig mintegy 1200 részletes rajz elkészítése kívántatik s az építés vezetőinek többnyire személyesen ott kell tartózkodniuk. Ezen építési iroda összesen 2060 fiba került, a mi igen csekély előleges költség, ha meggondoljuk, hogy irodára alkalmas szállásokat a telek közelében 7—800 fnyi évbéren alól alig lehetett volna kapni s még akkor is kérdés, eléggé czélszerűek lettek volna-e? S miután az építés 3—4 évig el fog tartani, az összes szállásbér nagyobb összegre rugott volna, mint az itt felállított kényelmes épület, melyet annak idejében azon felül még mindenestől el lehet adni, bár hol felállítandó kerti laknak. Mint halljuk, már eddig is ajánlottak azon időre kész vevői, miáltal a kiállítási költségnek legalább is fele ismét visszakérülhet. — Ez épület tőszomszédjában van: ak az épen a napokban elkészült nagyszabású fa-színke a kőfaragók, s egy kisebb téglapalota a szobrászok számára, kiknek munkája itt szintén nagy mértékben fog igénybe vétetni. — Hátra, a telek másik végében terül el Discher építőmester ideiglenes hajléka, hol a pallérok és kőművesek nyerik utasításait, a munkások és napszamosok kapják hetibérekét stb.

Az építési irodában rendszeren ott találjuk Szkalnitsky vagy Ybl vezető építészeket, az ő segédzemélyzetükkel együtt, roppant térrajzok készítésével foglalkozva. Méltánylólag szólottunk már több ízben e két derék hazánkfiáról. Ő tőlök most sokat vár a hazai s reményében csatlakozni bizonyosan nem fog. Tudjuk, hogy űk nemcsak jelles szakemberek, hanem buzgó gyermekei is e honnak.

A mit űk itt szépet alkotnak, az az egész nemzet díszére fog szolgálni, s a mit megakarítanak, azt a hazának takarítják meg s a vezetések alatt álló fiatal nemzedék számára valódi gyakorlati építészeti iskolát alapíthatnak meg.

A palota összesen 897 □ ölnyi téren fog állani. Hozzá jó még mintegy 56 □ öl, melylyel Pestvárosa újabb hazafias készsége örögbitette a telket; miáltal az egész épület 10 lábbal, s a főhomlokzat kiszökö része 1 lábbal jó kiebb a lánchidéri oldalon, mint eredetileg tervezve volt. A palota 3 homlokzattal bírand: egyike a lánchidre, a kereskedelmi (Lloyd) épület átellenében; másika az ujabban alakulandó akadémia utcára; harmadika a Dunára. A lánchidéri oldal hossza 33° 4' 10", az akademiáé 27° 10", a dunai oldalé 26° 4'. Az épület két emeletének összes magassága 69 1/2', a 4 ölnyre kiszökö középrészé 90' lesz s ez egy 3 ik emelet magasságáig megy fel. A palota negyedik homlokzata, az északi részen a főt-utcára szolgálva, azonban a telek ezen részéből 272 □ öl bérházal fog beépített, mely idővel az Akadémia fog jövedelméni, s építési stýljé igen valószínűleg a palota stýljével fog összhangzásba hozhatni. Ezek szerint a palota csupán akadémiai czelöknek fog szolgálni, s csak így volt lehető a monumentáliszerű épület negyedik homlokzatának elmaradása, s így történt, hogy az eredeti tervtől (l. V. U. f. é. 9. sz.) eltérve, az összes magasság három emeletről kettőre szállított, mi által bár a két magasság közti különbség igen csekély, de az építési költségek tetemesen leszállottak.

Később visszatérünk még az épület külalakjának részletes leírásához; most nézzük mindenekelőtt azt, a mi az Akadémia rendeltetésére nézve legfontosabb, a belső elrendezés.

Mielőtt a képeletünkben kész palotába beépítnék, különböztesseük meg az épület négy oldalát, melyek-t is nevezendünk: lánchidéri (déli), akad. utcai (keleti), bérházi (északi) és dunai (nyugati) oldal. Kezdjük a földszinten. A lánchidéri oldal levén a főhomlokzat, itt lesz a kiálló középrész (risoloth) alatt a 3 fő bejárás egymás mellett, néhány lépcsőn s széles mélyítésekkel ellátott sima faloszlopok között. E bejárás, mely csupán gyalogok számára szolgál, a kapus lakása mellett egyenesen a márványoszlopok, tágas, nagy előcsarnokba (vestibulum) vezet, hol az emeletbe vivő gyönyörű diszlepcsőzet veszi kezdetét. Ez előcsarnokból ágaznak szét az egyes menetek a földszinti osztály külön helyiségeibe. A dunai oldalon 3 nagy könyvtári terem vonul végig, mellettök van 2 olvasószoba, (egy nagyobb a közönség, egy kisebb az akad. tagok számára); azonfelül egy dolgozó s másolószoba, s 2 tágas szoba a régiségek számára. — Az északi oldalon a könyvtári termek további folytatása van s egy nagy helyiség az Akadémia saját nyomtatványai számára. A tudománykedvelő közönség igen nagy kényelmére fog szolgálni, hogy számára külön nagy olvasó-és dolgozó terem lesz fenntartva, még pedig a könnyebben hozzáférhető földszinti helyiségekben, a palota azon oldalán, hol utcai zaj és kocsizörgés senkit sem fog háborgatni. — Az akad. utcai oldalt 4 terem foglalja el négy külön, u. m. a geologiai, archaeologiai, történelmi és statisztikai bizottmány számára; azonfelül itt lesz a vegytani laboratorium és a könyvtárnok magán-lakása.

Ezen oldalról lesz a fő kocsibejárás egy tágas kapun, honnan ismét egy kisebb előcsarnok (vestibulum) eszközi a közlekedést az első emeleti diszteremmel. E bejárás leginkább esős időben fog igénybe vétethetni, midőn a kocsik a kapu alatt megázás nélkül szállíthatják ki az előcsarnokba az érkezőt. (Ezen kívül még a bérház felőli északi oldalról is tervezve van egy külön, de elzárható bejárás). Mindezen helyiségek egy kuttal ellátott eléggé tágas udvart zárnak be, hol többi között tüzoltó szereknek is lesz állandó rendes raktára.

A földszinti részeket elhagyva, fordítsuk most lépteinket az első emelet felé. Ide a földszinti előcsarnokból egy kétágu diszlepcső vezet. Ezen lépcsőn legelőször is egy téres előterembe jutunk. Itt állhatna gr. Széchenyi István azon szobra, melyet az Akadémia maga kíván alkotójának a palotában emelni (s mely nem tévesztendő össze azon országos emlékszóborral, melyre külön adakozások gyűltek s a lánchidre egy részét foglalandja el). Itt lehetne kellő helyen elhelyezni Bessenyei szobrát is, kinek fejében legelőször merült fel egy „magyar tudós társaság“ eszméje, itt Révay, Kazinczy stb. emlékeit is. Innen két bejárás, az épület mindkét emeletén végig emelkedő nagy főterembe jutunk. Ezen terem szélessége 8°, hossza 15 1/2°, s köröskörül oszlopokkal lesz ellátva

s egy rész-t a hölgyek számára rendelt csinos karzat foglalandja el. A teremből 3 ölnyi magas 5 óriási ablak fog kiszökölni a palota külső főhomlokzatára, melyen az épület kiálló része hosszában tágas erkély (balkon) vonuland végig, kilátással a lánchidre. — E terem csupán naggyűlések és nagyszabású ünnepek helyiségeinek van szánva. — Nézzük az első emelet további felosztását. A dunai oldal hosszában van a természettudományi osztály nagy tereme, hosszú folyosóval, tudományos kísérletek számára. Majd egy előszobán s a tagok összegyülekezésre szánt vároteremen keresztül az Akadémia rendes ülésterembe jutunk. Ezen terem is eléggé tágas u. m. 5° 4' széles, 7° 2' hosszú. Ezzel összeköttetésben áll egy téres előteremszerű galéria a közönség számára. Közél ezen ülésteremhez van a két akadémiai elnök 2 külön szobája, a másodtitkár irodája s a levéltár. — A bérházi északi oldalon (vagyis udvari részen) van az első titkár hivatalos szobája, az Akadémia nagy irodája az irnokok számára, s 2 correctori szoba. — Az akad. utcára elnyúló vonalon van az első titkár magán-lakása, összeköttetésben az udvarra szülő, imént említett hivatalos szobájával; mellette a pénztárnok magán-lakása s irodája, s itt lesz egy külön kisebb terem s előszoba a Kisfaludytársaság ülései számára.

Folytassuk sétánkat a palota második emeletébe. Ide szintén a diszlepcső vezet, honnan ismét egy, az első emeletnek megfelelő előterembe nyitunk, s ebből a két emelet magasságáig fölről nagy főterem karzatára jutunk. A dunai oldalon 3 nagy terem található a képtár számára, oldal-világítással s egy hosszú folyosó (galériát) kisebb képek számára, szintén oldal-világítással. — Az északi részen ismét 4 képtári terem van, de már felső világítással. — Az akad. utcai és a lánchidéri részt ismét 2 nagyobb s 1 kisebb terem és előszoba foglalja el az aczél- s rézmetszetek gyűjteménye számára; azonfelül van itt 2 nagyobb magánlakosztály a képtár őrének és a szolgáknak rendezve. — Olvasóink tudják, hogy herceg Eszterházy Pál, az akadémiai elnök gróf Dessewffy Emil felszólítására, világhírű bécsi képtárát igazi hazafai nagylelkűséggel a hazának engedte át, beleegyezvén, hogy az az Akadémia palotájában állíttathassék fel. E nagybecsű képtár maga mintegy 14,000 □ lábnyi faltér kíván, hogy illően elhelyeztessék. A palota tervezői a második emelet rendezésénél s körülményre voltak tekintettel. Az Akadémia eredeti rendeltetése az volt, hogy a tudományok és szépművészetek akadémiaja legyen. Mostoha viszonyainknál fogva ez utóbbi irányban mindeddig, fájdalom, igen keveset hathatott, — ezentel s részben is szép hatáskör vár rá. Most egy elismert művészeti becsű, nagy hírű képtárunk, valódi műkincsünk, lesz a hazában, még pedig hozzá méltó fényes és alkalmas helyiségben, mi lehetetlen, hogy a legjobb hatással ne legyen művészeti fejlődésünkre, sőt még idegen művészek és műbarátok ide érdesgetésére is. A mi még hátravan, t. i. jóra való rajz-és festészeti, nem különben szobrászati iskolák alapítása, azt ily előzmények után bizonyosan könnyebben és szívesebben fogja pótolni a nemzet. Az Eszterházy-képtár őrének, kit állandóan a hercegi család szándékozik kinevezni és ellátni, mint illik, tisztességes lakás van fennhagyva a palotában, a képtár közelében.

Hátra van még bepillantanunk a kiugró középrész (risoloth) legfelsőbb osztályába. E rész, mint tudjuk, mintegy 30 lábbal emelkedik felül a két emeleten s a palota 3-ik emeletének tekinthető. Ezen rész az 1 és 2-ik emeleti diszlepcső felett terül el s ide a 2-ik emeleti képtár egyik tereméből díszes vaslépcső vezet fel. Itt ismét 4 nagy képtári terem található felső világítással, 1 nagy s 4 kisebb terem oldalvilágítással. Ezen, u. m. 3-ik emelet tehát folytatása lesz a 2-ik emeleti képgyűjteménynek.

Ha most egy merész ugrással a palota legmagasabb régiójából az alapfalak mélységébe szállunk le: meg kell említenünk a palota egész kiterjedésében elnyúló pinczékét és raktárakat, melyek részint az Akadémia és bennlakó tisztviselőinek használatára vannak szánva, részint egyeseknek fognak bérbe kiadni, a mi a kereskedés és közlekedés ily élénk pontján, minő a Dunapart, bizonyosan tetemesen fogja nevelni az intézet évi jövedelmét. — Ha még végre megemlítjük, hogy az egyes emeletközökben (mezzaninban) számos alkalmas helyiség lesz az akadémiai, könyv- és képtári szolgák számára: ugy hiszszük, kimerítettük a palota belső elrendezésének futólagos ismertetését s csupán az marad még hátra, a mit fenntebb ígértünk: a palota külalakjának és a belső osztályok díszítéseinek vázlatos leírása. S itt kérjük az olva-

sót, hogy a lapunk mult heti számában közölt rajzot tartsa szemé előtt.

A palota épülete 1° magas talappal (Sockel) lesz ellátva; az egész földszinti rész tömör, faragott (rusticozott) kövekből épül, s e részt ismét kőparkányzat választja el az első emeletről. Az utczakövezettől az első emeletig 4 ölnyi lesz a magasság. — A főhomlokzat közép kiugrásában a három gyalogbejárás néhány lépcsőn történi, széles mélyítésekkel ellátott faloszlopok között, melyek felett a nagy diszterem erkélyének könyöklői (ballustrade) nyugszanak. — Ezen középkiugrásban, mint fenntebb írtuk, az 1. és második emeleten végig a diszterem nyulik el, s ennek erkélye 3 ölnyi magas öt nyilással néz a lánchidre, majd nem egész szabadon álló, szabatosan komponált, korinthiai rendű 12 rovátkozott (cannelirozott) oszlop közül. Ez oszlopok talpzata (Sockel) 7 lábnyi magasságig díszes dombormű-faragványokkal lesz ellátva s a fejtőkben (Capitäl) az egyes tudományi szakokra vonatkozó allegorikai szobrok vannak tervezve. — A diszterem ablakai fölött márványtáblák lesznek a falba illesztve, különféle alkalmas feliratokkal; a táblákat két oldalról domborfaragvány nyemők (geniusok) tartják. A középső ablak felett Magyarország czimerét szintén két genius fogja körül.

A középkiugrás oszlopai felett kellő arányú főparkányzat vonul el, mely egyszersmind az egyes oldalak korona-párkányzata. E felett (a középkiugrásban) 5 ölnyi magasságban emelkedik a képtári u. n. 3 ik emelet, ismét 5 kettős ablakkal s 12 korinthi oszloppal, s minden két-két oszlop között egy, összesen 6 szoboralkakkal, melyek az akadémiai 6 tudományos osztály szakait jelképezik. Az oszlopok felső közét, terv szerint, részint faragványok, részint szines márványtáblák töltendik be. Ennyit a főhomlokzat középkiugrásáról.

A főhomlokzat két mellékszárnán s a dunai akad. utcai oldalak (3° 3' magas) első emeletén az ablakok közeit ismét korinthi rendű pillérek (pilaster) díszítik; a félkör alakú ablakok alsó része szabadon álló könyöklőkkel (ballustrade) van ellátva. Az akad. utcai oldalon — mint már fenntebb előadtuk — az egyes lakrészeknél a földszint és első emelet között középrészek — mezzanin — vannak alkalmazva az intézet alsóbb rendű személyzete számára. — A 2-ik emelet ablakjai ismét korinthi pillérekkel vannak díszítve; az ablakok itt kettősök, szintén félkör alakúak s szabadon álló oszlopokkal bírnak.

A palota négy sarkán 4, nemkülönben a dunai oldal középkiugrásán szintén 4, összesen 8 erős támoszlop nyulik fel a második emeletig, melyek tetejébe magyar királyok és kitünő hazafiak álló szobrai vannak tervezve. — A főparkányzatok mindenütt gyámkövekkel (Consolen) ellátvák, s azonfelül a főhomlokzat mellékszárnain, és a dunai s akad. utcai oldalakon a második emelet parkányzata felett még 1 ölnyi magas ballustrádok vannak alkalmazva, melyek az egész épületnek mintegy koronáját képezik. A palotánál alkalmazandó faragványok s díszítési részeket a velenzei palotán látható szoborművek mintájára és jellemében készítenek. Mint látjuk, itt a hazai szoborművészeti képességeknek is nagy működési tér fog nyílani, s ezeknek kitudása körül az építető bizottmány eddig is kiváló figyelmet tanusított. Már is emlegetnek lapjaink több nevet, melyek tulajdonosi hivatva volnának az építés körül szobrászati művek megalkotására.

Az egész épület, mint látjuk, u. n. nemes renaissance-stýlben fog épülni s különösen a főhomlokzat középkiugrásán alkalmazandó tömeges csoportozataival imponant hatást lesz képes előidézni.

Ime ilyen lesz a magyar Akadémia palotája. Rövid leírásunk sem nem kimerítő, sem szakértni szabatoságot nem vesz igénybe: de azon meggyőződést talán mégis képes lesz fölébreszteni az olvasóban, hogy a palota szép, nagy, monumentáliszerű épület lesz, díszes a fővárosnak és a hazának. Tudjuk, hogy nem egy állam hatalmas pénzerejéből, nem országos hatóságok parancsoló intézkedései folytán létesül az; — a mi e palotát életre hívta, az mindazonkál becsesebb: a közszellem, néhány ezer hazafi áldozatkészége volt. Élő tanusága ez annak, hogy ha szegények vagyunk is, sokat és nagyot vihetünk véghez, csak igen sokan akarjuk.

A munka megindult s egész erővel folyik. Az alapzatok ásása s beépítése, a Duna közelségéből eredő helyi nehézségeknél fogva, aránylag sok időbe s fáradságba került, de most már egyes vona-

Közintézetek, egyletek.

© (A „Nemzeti Kör“ választmányi gyűlése) legközelebb igen szépl határozatokat hozott. Így elhatározta, hogy az irói segélyegylet alapítókéjéhez 200 ftal járuland, s ezenkívül az egylet javára rendező sorsjáték nyereségét tárgyjait szaporítandó, e célra a tagok magánadokozásaiból szerzett mintegy 80 ft értékű photograph- és pastell-képgyűjteményt ajándékozand. Ezekon kívül a pesti vízvezetés elönmunkálatainak költségeire 50 ftot szavazott meg, s a dunántuli vinczellér-képezde javára rendezendő sorsjáték jegyeiből 25 ft árú megtartott, elhatározván azonfelül, hogy ily sorsjegyek az egylet fellépésénél a netalán venni akaró tagok számára okt. 15-éig letéve tartassanak.

△ (Műegylet.) A lapunk mult számában olvasható azon közlemény, hogy a műegylet választmánya által legközelebb kisorsolásra öt festményt szerezett meg, — akként értendő, hogy ez öt képből három az egyletnek nyereségül jutott, és így pénzért csak kettő volt megszerzendő, s ezek egyike magyar művésztl való.

+ (A nagy-szebeni országos tébolyda.) mely 200 elmebetegot fogadhat be f. évi novemberben remélhetőleg megnyitattik, s addig is az intézet igazgatói, orvosi s gazdagondnoki állomásaúra pályázat nyitattik. Különben a főnnevelőt 200 állomásra nem szükséges pályáznia.

+ (A pest-budai zenede) mult vasárnap vizsgálati hangversenyt tartott. A szavaltati, zene- és énekrészeken kívül előadhattak a „Rözsainny“ és „Közös ház“ című szindarabok. A zenében legtöbb elismerést vittak ki: Mutschbacher Győző a zongorán és Latinovics Frigyes a hegedűn. Az énekekben különösen kitűnt Szegal Gabriella k. a., kit a fővárosi közönség már több hangversenyből ismer. Ohajtandó, hogy a nemzeti színpadon is fölléptessék.

+ (Vizi-vadászegylet) Gr. Lázár Kálmán a „V. és V.“-ban vizi-vadászegylet alakítását indítványozza, melynek célja lenne, a vizimadarakat, melyekben hazánk oly gazdag, nemcsak lődözni, hanem a ritkább példányokat egy, saját költségén tartandó tömő által a Múzeum számára el is készíttetni. Ily szép cél mellett az egylet létrejöttét ohajtuk.

△ (Hajósok segélyező-egylete.) Az aradi hajósmesterek kölcsönös segélyező-egyletet alapítanak. Alapszabályait már fölterjeszték a helytartóság elé.

Közlekedés.

© (Uj gőzösk.) Az ó-budai hajógyárban jelenleg két új személyszállító gőzös épül, melyek még az ősszel megkezdendik járataikat.

+ (A szegedi távirtdai hivatal) e napokban kötek össze távirtdai sodronyok által Szabadkával.

Balesetek, elemi csapások.

+ (Halálos fejbütés.) Szabadhegyen egy fiatal menyecske mintegy 4 1/2 éves mostohagyermekét reggel fel akarván kelteni, midőn ez az első felhívására nem akart szót fogadni, kezével úgy főbeütötte, hogy a gyermek azonnal szörnyen halt. A boncolás alkalmával kiűnt, hogy az ütés következtében a gyermek gyenge fejében egy véredény szakadt meg s az okozta rögtöni halálát. A menyecske ijedtében elszaladt, de a keresésére küldött hajduk által Nyalkán elfogattott.

△ (Öngyilkosság tüsurás által.) Győrtt egy öreg nő, ki hosszabb idő óta közsényben szenvedett, tüsurással vetett véget életének. Midőn felboncolták, a tít szívébe szurva találták.

© (Tűzvész.) Tokajban e hó 3-án nagy tűzvész pusztított, melynek mintegy 100 ház esett martalékul.

Mi ujság?

△ (Névváltoztatások.) Legfelsőbb engedelemmel Karlinszky Nándor sz.-fehérvári ügyvéd „Károlyfi“-ra, Förstner József, szintén sz.-fehérvári orvos „Ligeti“-re, Paukner István, vas megyei pankóci lakos „Dobosi“-ra, Bach Fábian, győri lakos „Pataki“-ra, Studnitska Ferenc, komárommegyei marczellházi tisztartó „Forrási“-ra változtatták vezetékneveiket.

+ (Az aldunator átalakításának terve) következő: A part szabályozása ez idén a görög templomig folytatattván, a Lloyd-épülettel a Bajzátházig sétány fog készíttetni, itt azonban új házior épül egész a Rupp-és Körmendy-féle házig. Innét a redoute-épület s az „Angol királynő“ szálloda előtt ismét sétány, ezután pedig új házior leendő. E háztelkek a kikötő további építésének megkezdésekor azonnal kiméretnek s eladtnak. Hogy a partszabályozás költségeire szükséges összeg előteremtessék, a feldunatoron is fog legközelebb 8 háztelek eladni, melyek összesen 2042 □ ölnyi tért foglalnak el; egy □ ölnyi 200 ftra van becsülve.

© (A dologtalan esavargók) ezental havonként négyszer fogja a hatóság Pestről kimustrálni. Csak hogy az ily eljárásnak nem igen van ohajtott sikere, mert ha egyik kapun kiutasítják e naplopókat, a másik kapun megint szépen visszajönnek — ha ugyan lehet ott kapuról szólni, a hol nincs.

△ (Hazatért menekült.) Czapky Imre Emil hazánkfi, ki 1849-ben hazájából kibujdosott, s időközben Philadelphian magát orvossá képezte, legfelsőbb engedelemmel most visszatért Magyarországra, hol mint orvos kíván az emberiségnek használni. (Lapunk mult száma „Nyilt teré“-ben épen ő hozzá volt intézve felszólítás.)

△ (Az elbocsátott pesti realtanárok ügye) akként döntött el, hogy az udv. kancellária meghagyása szerint, Pest városa mindegyik tanárnak 1000 ftot köteles fizetni.

+ (Csörög a szarka.) Vendégeket kapunk: a bécsiek Szent István napjára kéjvonattal Pestre jönnek látogatába. Lám mily szép egyetértésben élünk Béccsel!

+ (A rudas-fürdő sétányán) mult szerdán tartott meg a Flórabál, nagyszámú, fényes vendégkoszoru részvétel mellett. Több külföldi is volt jelen, nevezetesen három francia s Gasser János, a híres bécsi szobrász, kik feltűnő részvétellel kísérték a mulatság folyamát, különösen a széles kedvel kirakott csárdásokat; a francziák egyike tánczolt is. Nagyon meg voltak lepve ez idegen ország fia, látva, hogy oly kis körben is oly számon találkoznak, kik a francia nyelvet beszélik. Francziáink lelkesülten beszéltek hazánkról, s nem egy dicsérettel illeték a magyar nemzetet és a magyar — bort.

△ (Tóth Kálmán) a „Bolond Miska“ közelebb lefoglalt két számért f. hó 4-én katonai törvényszék elé állították. Az ítélet kihirdetését e napokban várják.

+ (Tudományos körut.) Kubinyi Ferencz és Rómer Flóris, tudós hazánkfi, nemskára körutra indulnak Nógrádmegye összes régi várainak várromjai- s várhelyeinek régészeti s hadépítészeti szempontból leendő fölvétele s térrajzainak egybegyűjtése végett.

© (Hazafias adomány.) Girk György, pécsi püspök 5 mlga a sz.-fehérvári ásatások költségeire 40 ftot ajándékozott.

+ (Villanyos lándsák.) A francia lándsák katonák lándsáit hirszerint akként fogják elkészíteni, hogy az ellent csupa érintésükkel földre terítik. Eszerint minden francia lándsák egy-egy haragvó Jupiter lesz, mennykővel kezében.

© (Ki mint vet, úgy arat.) Debreczenből tudósítanak minket: hogy az ottani kaszinó-egylet választmánya legközelebbi ülésében elhatározta, asztalairól a „Debreceni Közönyt“ számúni, mire egyebeken kívül azon czikk közlése adott okot, melyben *Prépost István*, a szerkesztő legbensőbb családi ügyeit, nevezetesen azt, hogy mint szöktetett el egy debreczeni leányt a szülői háztól, s miután a titkos összekelés megtörtént, mint hagyta el ez őt a házasság consumálása előtt stb. megfoghatlan cynissmussal a közönség elé hozni nem pirult. Az efféléket még nyilvános törvényszékeknel is csak zárt ajtknál tárgyalják.

© (A köbányai sertésölök.) melyek az ottani levegőt nagy kiterjedésben egészségellenő teszik, a helytartótanács rendelete folytán más, félre-esebb helyre fognak szállíttatni. E szállítás még 1860-ban el volt rendelve, s most a pestvárosi hatóság oda utasított, hogy tegyen ez ügyben kimerítő fölterjesztést a helytartósághoz, különösen aziránt, hogy kinek mulasztása által lón elhanyagolva e rindelet végrehajtása.

△ (A Mohács mellett leégett „Pontus“ romjai) e napokban szállíttattak Ó-Budára. Az elhamvadt gőzösknek még vasrészelt is annyira meg vannak rongálva, hogy inkább valók cigány-kalapás alá, mint egy új hajó fölszerelésére. A társaság mintegy 230,000 ftot vesztett e gőzös elége ált.

+ (A Kallabok szaporodnak.) A minap Badenben, legújabbban pedig Karolinthalban fogtak el egy postahivatalt, ki temérék levelet sikkasztott el, bizonyosan a közjó érdekében, mint Herr von Kallab.

+ (Műkedvelői előadás.) Abrudbányán mult hó 27-én műkedvelők szavaltati és zeneversenyt tartottak az ottani unitárius templom járá. Az eredmény igen fényes: 128 ft., 11 db. arany s 16 db. ezüstallér maradt fenn tiszta jövedelmül a bevételből.

+ (Ellinger elhagyja színházunkat.) még pedig legközelebb, hogy Rotterdamba menjen, a hova szerződött van. Hollósy Kornélia, Voggenhuber Vilma, Ellinger, Bignio — mind elhagynak bennünket. Azon remény biztat, hogy a mint ők léptek mások helyébe, szintugy akadnak majd az ő „ürült nyomaikba“ is új és szeretetreméltó erők. Ez a világ forgandó.

© (Embervásár Kolozsvárt.) A „Korunk“ írja, hogy Kolozsvárt a f. hó 1-én tartott vásáron egy szolgálatban levő asszony. állítólag szegénysége által kényszerítve, kisdé gyermekét az épen ott időző komédiásoknak el akarta adni. 300 ftot kért érte, de a komédiások csak 100 ftot ígértek, így az alku rögtön nem jöhetvőn létre, a rendőrség még jókor közbeléphetett, s az embertelen embervásár megakadályozta, az anyai érzelmeit megtagadott asszonyt pedig hűvökre kísérte. A „Korunk“ e ritka esetet megemlíti, megjegyzi, hogy miután a kormány Kolozsvártt szállódházat nyitott, a gyermekek élemezését azonban néhány hóval ezelőtt felmondotta, az ilyeszerü eset nem lesz utolsó. Pedig elég egy süttéből egy lepény.

© (Bécsi lapok kudarcza.) A bécsi „Presse“, a mi kedves jóakarónk s a vele egy gyékényen áruoló centralista lapok kárörömmel hirdették a magyar igazságszolgáltatás kisebbítésére, hogy Aradon egy zsidó addig vallattak a deresen, míg végre kiadta lelkét. Persze nagy volt az öröm Izraelben, vagyis a centralista lapok táborában, hogy ily barbarismusról vádolhattak bennünket, s felfuvalkodásukban még a magyar udv. kancelláriát is megtámadták, mint a melynek felügyelete alatt ily esetek is fordulhatnak elő; sőt mi több, a dolog még csaknem interpellatio tárgyaül is szolgált a Reichsrathban. Végre aztán kisült, mint maga a „Presse“ is bevallja, hogy az egész hegedűszóban szép mese; állítólag történt ugyan ilyféle eset valahol, de nem most, hanem ezelőtt három évvel, tehát még a Bach-rendszer virágzása alatt. A mi bécsi jó akaróink most az egyszer szép kudarcot valottak. A „Presse“ ellen az „Alföld“ szerint rágalmasz miatt pert inditának.

+ (Kincskeresők.) Említettük már, hogy Szilágy-Somlyón kincset keresnek; de hogy a kincsszomj annyira uralkodjék egy egész város fölött, mint ez most Sz.-Somlyóval történik, hogy az emberek e miatt még a mezei munkákat is elhanyagolják, azt ugyan gyanítani sem mertük volna. Egy sz.-somlyói tudósító a tényt következőleg írja le: Sz.-Somlyó városának tőzomszedjében, *Perences* községnek, hol a híres hagyta terem egy héber polgára a közelebbi olasz háboruban mint osztrák katoná szolgáulván, történetesen elfogott, s francia hadi fogolylyá válván, hosszabb időt Párisban töltött, — itten megismerkedve egy akkoriban ott lakó, de mint értesültem, már a jobb világra költözött, rokkant osztrák katonával, kitől annak jött tudomására, hogy a sz.-somlyói *Magura* nevezetű hegyben 26 egész szekér arany-péncz s kincs lenne régidő óta elásva, még pedig azon helyen, „hova piros pünkösöd első napjának napfeljöttén, az átellenben levő hegy legelső árnyékát veti.“ A héber katoná Párisból szerencsésen haza érkezőn, az elmult pünkösöd első napján nem késett az érdekes helyet felkeresni, s miután azt feltalálták vélté, az egész ténny Sz.-Somlyó városa tanácsának feljelentette; a tisztelt tanács a váratlan szerencsét felkarolva, miután a titok felfedezőjével bizonyos alkura lépett, a nagyszerű s dús eredményel kecsesgető munka megkezdése s folytatására actiókat nyitott, s csakhamar taláulván is erre hajlandó egyneket, a nevezetes helyet, hová a titokfeljött héber katoná lakását is kitette, keresztben s hosszszában ásní megkezdették, sőt mai napiglan is ássák. Azonban e csodáulr a városban hamar elterjedt, s minthogy a tanácsbelieken kívül más emberek is szeretik a pénczt, egy más társulat is akadt, mely szintén megkezdette s folytatja is a kincsásást.

+ (Az egyiptomi alkirály.) ki jelenleg Londonban időzik, ugyancsak rajta van, hogy az ottani delnök kegyébe jusson. Mielőtt ugyanis Londont elhagyná, mindegyik delnökkel, kivel ott léte alatt megismerkedett, értékes ékszereket küld ajándékba. Szerencsése, hogy nem európai, különben majd adna neki a felesége.

△ (Gyilkossági kísérlet színpadon.) Salvini Tommaro, híres olasz színész, nem rég majdnem mérgezés áldozata lett. Midőn előadás alatt az orvosságot szerepéhez képest be akará venni, az első cseppnél oly iszonyu undort érzett, hogy letette eszéjét s nem ivott többet. A vizsgálatból kitűnt, hogy az italba mérég volt vegyítve. Ugy vélik, hogy a mérgezés valamelyik irigy pályatársától eredt.

+ (Vándormadarak.) Az Északamerikába bevándorlott csehek közelebb szállítják át ázsiai Orszországra, hol az Amur torkolatánál engedélyeztetett igen egészséges s a közlekedésre alkalmas lakhely. A czár 100,000 ezüst rubelt adott nekik segélyül, s ezenfelül 20 évi adómentesség s egyéb kedvezményekről biztosítá őket. — Olyanok ezek az atyafiak, mint a madár, mely bárhova repül, mindenütt otthon van.

△ (Emlék a „Marseillaise“ szerzőjének.) Franciaországban Rouget de L'Isle-nek, a híres „Marseillaise“ szerzőjének nagyszerű emléket terveznek, mely czélra nemcsak Franciaországban, hanem a külföldön is fognának adományok gyűjtetni, s egyes adomány nem lehetne több 10 centimenél (100 centime = 4 1/2 ujkr), hogy így minél többen vehessenek benne részt.

+ (Főlebbezett ítélet, főlebbezett büntetés.) Greger, a „Nar. Listy“ szerkesztője, ki sajtóperében 4 havi börtönrre s 1000 ft. pénzbírságra ítéltetett, ezen ítéletét főlebbezván, azt nyerte vele, hogy a főtörvényszék is főlebbezett, még pedig úgy, hogy a börtönbüntetést 10 hónapra, a pénzbírságot pedig 3000 ftra emelte főlebb. Azért félt az egyszere cigány a főlebbezéstől.

+ (Stroszmayer püspök) a „Wanderer“ szerint, a szűkölködő montenegróiak és hercegovinaiak gyámolítására gyűjtéseket eszközölő zágrábi negyletnek 100 aranyat küldött.

+ (A gr. Viczay-féle iverghi urodalmat) némelyek szerint hg. Eszterházy Pál, mások szerint pedig a volt nápolyi király, megvette volna.

+ (Szomorú viltáság.) Bécsben egy bérkocsis valamelyik éjjel épen az istálló előtt feküdt, midőn 5 munkás éjjelután arra ment, s egyikök lábát a bérkocsis kutyája megharapta. Midőn a megsebesült a miatt az eb tulajdonosát kérdőre vonta, ez felugrott s késével egyik munkásnak a hasát felhasította; azután a másikra rohant s annak szive táján 3 szurást tett; a harmadikat hátulról szurta meg; ekkor elejtván kését, a negyediket kövel úgy ütötte fültön, hogy az ajultán rogyott össze; végre az ötödiket öklözéssel úgy megnyomortotta, hogy nem tudta magát védeni. A nyomorultak valahogy hazavánszorogtak, s a bérkocsis is pedig újra lefeküdt, s oly jóízűen aludt, hogy hajnalban csak a rendőrség ébresztette föl, hogy börtönbé kísérje. E közlemény olvasására kinek ne jutna eszébe a „hét sváb egy nyul ellen“ ismeretes történet?

+ (Panszláv izgatás.) A bécsi „Fremdenblatt“ írja, hogy Felső-Magyarország több északi tót kerületében néhány ág. hitv. lelkes, s köztük a híres Hodzsa, a vallás köpenybe burkolózva, vesélyesen izgatnak a magyarság, különösen a földesurak és nemesség ellen, dacára annak, hogy Hodzsa ellen pár hóval ezelőtt katonatörvényszéki vizsgálat rendelttetett, melylyel azonban még csak a kezdetnél vannak. Addig jár a korszó a kutra, míg benn nem török.

△ (Lőpor-fellobbanás.) A simmeringi mezőn m. hó 29-én a löporgyár, melyben 80 mázsa löpor volt, ismeretlen okból fellobbant. Hatása rettenetes volt. A föld, hol a gyár állt, most egészen pusztá, az épületnek nyoma sincs többé. A mennydörgésszerű robajra a gázvilág az egész helységben kialudt, a házajtkó felpattantak s száz meg száz ablak zuzatott össze. A nagy rázkódás néhol még az alvókat is kivetette az ágyból. Az épület előtt egy ór állt, ki szintén áldozata lett a katasztróphának.

△ (Adámsi Székely Bertalan.) kinek több történelmi festménye oly nagy figyelmet ébresztett, Berlinből, hol önképzése végett tartózkodott, közelebb fővárosunkba tette át lakását.

— (Erdélyből, Előpatákról jul. 27-éről írják): Fördőletünk most van teljes virágzásában, bizonyosága ennek az itteni pezsgő és forrongó élet. Nemcsak Erdély és a közel Oláhország, de még a távolabbi Spanyol- és Olaszországok is képviseltetnek itt kies Erdélyünk emez első rangu gyógyhelyén. A magyar közönség legnagyobb része ugyan már tovább utazott Kovászna és Borszékra, de azért folyvást újabb és újabb vendégeink érkeznek, használandók az áldott természet itteni jótékonyágát. Ez utóbbi napokban különösen frissebb életet, a szokottnál nagyobb mozgékonyt adott magyar zeneköltőnk *Simonffy Kálmán* ide érkezése. Meglátszott ez a sötétterén Pongrácz zenekarán, és esténként mulatóhelyeinken a pohárközintgatásokban. *Simonffy*, kinek természetesen szép és igaz magyar érzést lehelő dalaitól viszhangzanak kaláláink, mulatságaink bércezes hazánkban — nemcsak főbb urainknak, jelenlegi utaztatában mindenféle szivesen látott vendége, de mi is szerettünk neki néhány jó órát vendégszeretetünk és szives fogadásunkkal. Igyekezőnk is tehetségünk szerint, kimutatni azt, mennyire szeretjük őt és szép dalait. Erdély, különösen annak mostani fiatal-sága szüntelen örömmel és lelkesedéssel gondolt vissza azon szép napokra, melyeken vele személyesen is megismerkedhetett. Isten vezérelje őt tanulmányutjában tovább is szerencsével!

Régi magyar szakácskönyv.

(Vége.)

43) *Vágot tejés étel.* Lisztet tégy táblára, verj bele vagy 2 tikmonyat, sózd meg vagdald össze az tisztel, hogy aprón legyen, az tejet megforrázd, és ugy habarjad az vágot lisztet bele, megvajazd, az savát jól meg-lásd: hogy fel adod akkor is megvajazd.

44) *Töltött köleskása.* Az köleskását mosd meg, tedd fel egy széles vas fazékban, forrald fel, hogy megdagadjon egy kevéssé, de igen meg ne főzd, mert nem jó leszén, az száraz szítának töltsd ki az egyik karajára, más karajára, pedig tölts szép fehér lisztet, az kása hadd szivarkodjék, hogy ne legyen igen vizes, azt kevesenként kevergesd össze az lisztel, ez osztán olyan lesz, mint az confreit: forrasz neki tejet, és ugy töltsd bele, de ne keverd gyakorta, mert elromol, megvajazd, az savát is meglásd, ne legyen felette só. Hogy feladod, trágyázd meg fahéjas trágyával.

45) *Vizben fűt fánk.* Egy itezényi tejet sózz meg, verj bele vagy 10 tikmonyat, habarj bele szép fehér lisztet, hogy egy kicsinynyé sűrű legyen: egy öreg fazékban forrasz vizet neki, más kis vasfázékot kenj meg belől vajjal, mindenestől töltsd bele az habart tejet, tégy fölül vasfödőt, rakj arra szentet, főzd ugy, hogy jó kemény legyen, hogy kiveszed, metéld szel-letenként, rántsad meg szép tiszta vajban. Hogy feladod, vakarj nádmézet felül.

46) *Rétes-fánk.* Vagy 8 tikmonyat verj szép tiszta lisztben, sózd meg, gyurd meg erősen, azután lapítsd igen vékonyan, szélesen vajazd meg, takard össze, takard mind össze, metéld apró darabokba, nyomjad össze, lapítsd meg körül metsző vassal, vajban szépen pirosan rántsad meg.

47) *Apró rétest így csinálj:* Az szép tiszta lisztet gyurd össze meleg vízzel, gyengén sózd meg, míg nem az kezud alatt pattog, addig mind gyurd: apróra szakaszd mint egy ludmony, kend felül vajjal, rakd tiszta tábla, hadd keljen melegen, azután igen vékonyan vonjad az asztalon, vajazd meg és vakard meg nádmézzel, hintsd meg tengeri szőlővel, szépen takard össze, gömbölytsd össze ilyen módon kend meg felül vajjal, rakd pirmatában, süsd meg pirosan, hogy feladd, vakard fölül nádmézzel.

48) *Olasz pogácsa.* Az lisztben vert tikmonyat összegyurd, felette kemény ne legyen, sózd meg vékonyan, lapítsd meg, kend meg jól vajjal, mindenütt vakard meg nádmézzel mind széllel: félig hintsd meg tengeri szőlővel, ugy takard össze, metéld apróra, csinálj pogácsát belőle, rakjad pirmatában, vajazd meg felül, süsd ugy, hogy piros legyen, fölül vakard nádmézzel, add fel.

49) *Ostyabéles-csinálás.* Törj meg mondolát réz mozsárban apróra, ha jól megtörök, vedd ki, tedd egy tábla, verj bele tikmony fejrét, vakarj nádmézet bele, hogy édes legyen. Azután töltsd bele az ostyát, egy ostyát, kenj a másikra, horítsd be, ha nagy az ostya, mesd kétféle, csinálj igen hig tésztacskát neki, sáfrányozd meg, csak az karaját mártsad az tészta, ugy hánynyad az jó forró vajba, hogy feladod, vakarj nádmézet felül.

Koldus-lé. Igen igen bőven hagymát borban kell feltenni, és bele kell vetni malosa és tengeri szőlőt, bele kell tölteni ecetet, mézet, borsot, sáfrányt, gyömbért, szerecsendió-virággal egybe.

Székfüves-lé. Egy kis kenyérbélet borban kell feltenni, osztán mézet és ecetet, borsot, székfüvet kell bele vetni.

Pástétom lé. Mikor az titok felteszik, tegyenek bele petreselmet gyökerektől bőven, vereshagymát szélesen, vaját, mayoránát borsot, szerecsendióvirágot, gyömbért.

Lengyel étel. Apró velling almát borban tégy fel, egyszersmind tégy bele tengeri és malosa szőlőt, mézet, vaját, borsot, gyömbért, szerecsendió virágot.

Székfüves-lé. Kenyeret, veres hagymát és tárkont kell az tehénhus levében főzni, mely minekutána megfő, borsot, sáfrányt és kevés gyömbért kell beletenni, és ecetet is beletölteni. — Egykoru kéziratról közli Mező-Telegdi Miskolczy Károly.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, aug. 1. „XI. Lajos.“ Szomorujáték 5 felv. Irta *Delavigne Kéz-mér.* A ravasz király e műben oly erős vonásokkal van ecsetelve, hogy a többi alaktól egészen elvonja figyelmünket, melyek csak úgy tűnnek fel XI. Lajos mellett, mint egy arcképen a háttér gyanánt oda mázolt tájkék. Ily szereppel csakis úgy lehet teljes hatást előidézni, ha kitűnő jellembrázoló által személyesítetik. Ily művész gyanánt örömmel emeljük ki Tóth Józsefet, kinek a czimszerepben ma is volt alkalma, kiváló alakító tehetségét ragyogtatni.

Szombat, aug. 2. *Marcell Béla*, a kolozsvári nemzeti színház tagja föllépteül: „Zsidóné.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerző *Helevy.* A fiatal vendég-énekes csinos bariton hanggal bír, de még egy kis időre van szüksége, hogy magát jogosan művészek tarthassa. A templarius szerepét éneklé. A közönség buzditólag fogadta. Vöggenhuber Vilma, mint „Reocha“ és Ellinger, mint „Eleazar“, melyet kitűnőleg szokott személyesíteni, érdemlelt tapokban részesültek.

Vasárnap, aug. 3. „A cigány.“ Népszimű 3 szakaszban. Irta *Szigligeti.* Priell Kornélia hosszabb távollét után ma lépett fel először.

Hétfő, aug. 4. „Londoni arszlónok.“ Vigjáték 5 felv. A jól előadott vigjáték jól mulattatta a csekély számú közönséget.

Kedd, aug. 5. *Marcell Béla* föllépteül: „Mártha.“ Vigopera 3 felv. *Flotow*tól. Az előadás nem a legjobban ment. Markovics Ilkának a czimszerep helyenként jól sikerült. *Marcell* közepszerű sikerrel működött közre.

Szerda, aug. 6. „Garrick Bristolban.“ Vigjáték 4 felv. Régi, elkoptatott darab.

Csütörtök, aug. 7. „Denis ur és neje.“ és „Az elizondoi leány.“ Operettek.

Budai népszínház.

Aug. 1. „Tüz a zárdában.“ és „Robin orvos.“ egy felvonásos vigjátékok. A mai előadásban csupán *Mátrai Mari*, ki mindkét darabban játszott, s *Molnár*, ki a „Robin orvos“-ban, mint *Garrick* működött közre, — érdemesek a fölemelésre. Gondra ez utóbbi darabban „Jackson“ szerepét adta, de oly rosszul tudta azt, hogy minden harmadik szavánál megakadt. Ily hanyagság méltán bosszantja a közönséget.

Aug. 2. „Özvegy és prolektár.“ és „Angolosan.“ Vigjátékok.

Aug. 3. „Kemény Simon.“ Szomorujáték 2 felvonásban.

Aug. 4. „A lepecsételt polgármester.“ Bohózat 2 felv. „Becsületszó.“ Vigjáték 1 felv. Szigetivől.

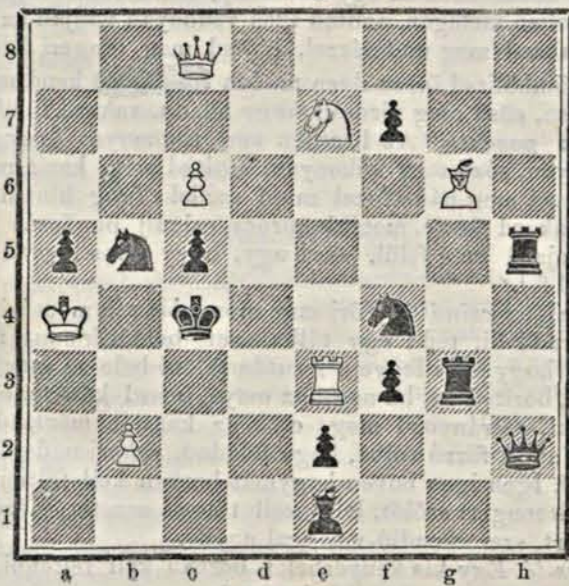
Aug. 5. „Fehér Othello.“ s „Ő nem féltékeny.“ Vigjátékok. A Füredről visszaérkezett *Molnár*át koszorúval, s Dósát tapsall üdvözölte a közönség.

Aug. 6. „Szerelme és örökség.“ Vigjáték, 2 felv. Felvonások előtt és után tiroli, majd olasz magántáncokkal mulattatták a közönséget. De legnagyobb tetszésben részesült a „kettős magyartánc“, melyet *Horváth Károly* és *Kurländer Berta* nagy ügyességgel lejtett.

Aug. 7. „Ördög naplója.“ Vigjáték 5 felvonásban.

SAKKJÁTÉK.

137-ik sz. feladvány. — Kovács Lajostól (B.-Ujvároson).

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 132-ik számú feladvány megfejtése.

(Dióssy Lászlótól Sz.-Mihály-Uron.)

Világos.	Sötét.	Világos.	A)	Sötét.
1) Hd5 - c3	Hg2 - f4A)	1)	tetszés szerint	Kd4 - c3:
2) Vb6 - c5:†	Kd4 - c5:	2)		
3) Fc1 - e3†		3) Vd6 - d3†		

Kiadó-tulajdonos *Heckenast Gusztáv.* — Nyomtatja *Landerer és Heckenast*, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben:* Fülöp József. — *Nagyváradon:* báró *Meszéna István.* — *Török-Szent-Miklósban:* Frankl A. — *Gyepesen:* Kun Sándor. — *Kun-Szent-Miklósban:* Bankos Károly — *Parabutyban:* Rothfeld József. — *B.-Ujvároson:* Kovács Lajos. — *Nagy-Marján:* Beöthy Maris. — *Jánosiban:* Keszler István.

A sakk-gyűlés Londonban.

Említettük, hogy a világhírlappal kapcsolatban, a sakkra, a játékok királyára is kiterjedt a figyelem. Angolhon nagyjai, lordjai, s köztök a Manchesteri herceg, a költészek fedezésére 600 font sterlinget írtak alá. Így alakult egy sakk-gyűlés, mely által a sakkélet nagyobb lendületet nyert nemcsak Londonban, hanem mindenütt, hol a nemes játéknak barátai vannak. Így jött létre egy „nagy torna“, mely nagyszerűsége az 1852-ikét is fölülmulja, mely alkalommal a magyar nevet *Szén* oly nagy dicsőséggel képviselte. Így lón hat rendbeli díjjal 100, 50, 30, 15, 10, 5 font sterling a győzők számára kifizve, melyekért a föld legerősebb játékosai közül 14-en küzdöttek egymás között egy-egy játszmában. Az első díjat *Anderssen* borszlói tanár nyerte el, — a másodikat az amerikai *Paulsen*, — harmadikat *Owen*, London egyik kultvárosának lelkésze, — negyediket Dublin legerősebb játékosa *Mac Donnell*. Az eredmény egészen véve következő:

Anderssen nyert 12, veszített 1 játszmát,	Barnes nyert 7, veszített 6 játszmát,
Paulsen „ 11 „ 2 „	Hannah „ 7 „ 6 „
Owen „ 10 „ 3 „	Mongredien „ 4 „ 9 „
M'Donnell „ 9 „ 4 „	Robey „ 2 „ 11 „
Dubois „ 8 „ 5 „	Green „ 1 „ 12 „
Steinitz „ 8 „ 5 „	Deacon, Blackburne, Löwenthal visszaléptek.

A „London News“ különösnek találja, hogy *Löwenthal*, a magyar, épen akkor hagyta félben a versenyt, midőn a legerősebb játékosok közül négyet már megvert, s a csatasorban egyetlen volt, ki még játszmát nem veszített. Az ötödik és hatodik díjért az olasz *Dubois* és a bécsi *Steinitz* újra versenyeznek egymással.

Ezenkívül még egy másik kisebb verseny is van folyamatban, szintén hat jutalommal. Itt a játékosokat sors szerint párosítják össze, s a vesztes kiül, míg a győzők újra sorsolnak.

A feladvány-versenyre közel 450 mű érkezett be, 80 szerzőtől. Az eredményt szintén közölni fogjuk.

Szerkesztői mondanivaló.

6143. **Debreczen.** K. Csak ott nem volt én, a hol kellett volna, a V. U. szerk. irodájában. És az a közel szomszédság! Valóban kipótolhatlan. — A megbízásban igen szívesen járunk el s legközelebb tán már irhatjuk az eredményt. A tervet igen jó gondolatnak találjuk, de attól tartunk, hogy Pesten hiába fogjuk keresni az illető művészt.

6144. **Pozsony.** Dr. Bardecz L. Egy régi barátja nevében kérjük ön lakását s pontos czímzetét.

6145. **Fiume.** R. A. A közlemény már más lapokban megjelent, s nekünk kissé terjedelmes. A korábbi ügyet talán jobb volna a feledésnek átadni.

6146. **Szerencs.** M. D. A terv teljesen bírja rokonszenyünket, de bármik czikk felett látatlanul nem hozhatunk ítéletet. Megjelenés esetében a szokott tiszteletdíj természetesen.

6147. **Kunszentmiklós.** Bors K. Mi megvizsgáztalódnak.

6148. **Taszár.** J. G. Magánlevél.

6149. **Kassa.** P. M. A magyar írói segélypénztár számára rendezendő sorsjátékokra, melynek húzása nov. 29-én lesz, bizonyosan ott is elegendő számmal lesznek kaphatók 50 kros sorsjegyek. Különben megrendelésre szerkesztőségünk is szolgálhat akármennyivel.

6150. **London.** M. S. Rendkívül örvendünk a találkozásnak. A közlésnek, fájdalom, bővebb hasznát nem vehettük. A P. U.-ban röviden közölt tény elmondásából áll minden, mit tehetünk. Később egyszer még visszatérhetünk e tárgyra.

6151. **Mezőberény.** B. B. Csupán a „terjedelemtől“ volt szó; minden más magyarázat szavaink félreértése volna. Az sokszor nagy nehézségekkel jár, miknek leküzdése nem mindig függ csupán „akarattunk“-tól. Nem mondtunk tehát le a közlésről, de csak úgy — ha lehet. Az új küldeményt köszönettel vettük.

6152. **Kajdacs.** Cs. Zs. A tárgy igen korszerű. Reméljük, előbb boldogulhatunk vele, mint az eddigiekkel, melyek hibáikon kívül várják oly soká a feltámadás napját.

6153. **Sopron.** Z. L. Becsüljük ön nemes érdekltségét. Biztosíthatjuk, hogy a nemzeti színház 25 éves jubileuma alkalmával előadandó költői művet, a szerző jókai Mór szíveségből lapunk fogja közölni.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár		Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	Nap-kelet nyug.		Hold-kelet nyug.	
					kelet	nyug.	kelet	nyug.
Augusztus								
10 Vasár.	E 9 Lőr.vér.	E 8 Lőr.	29 G 9 Kall.	14 Lőr.	4 51	7 20	7 17	5 24
11 Hétfő	Zsuzsánna	Zsuzsa T	30 Szilas	15 K.ó.	4 52	7 18	7 40	6 39
12 Kedd	Klára szüz	J Klára	31 Eudocim.	16 Klár	4 53	7 16	8 3	7 53
13 Szer.	Ipoly, Konk.	Vidorika	1 Aug. B.A.	17 Ipol	4 55	7 14	8 26	9 4
14 Csüt.	Ószéb, Átan.	Ószéb	2 bójt kezd.	18 Ózs.	4 56	7 13	8 50	10 12
15 Péntek	B.A.menny	Napol.	3 Izsák	19 Nap	4 58	7 11	9 16	11 20
16 Szomb.	Rokus, Jác.	Jácintk	4 Aristárch	20 Sab	4 59	7 9	9 46	* 2

TARTALOM.

Hollós Kornélia (arckép). — A jövénny. *Tompa Mihály.* — Tollrajzok a tengeri életből (folytatás). — Képek a hazai népeletről. XXIII. Somogyi juhászbojtar. — Az amerikai vadlovak (képpel). — Látogatás az akadémiai palota telkén (vége). P. A. — A repeszféreg (vége). *Csifussz Ferencz.* — Tarház: Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Régi magyar szakácskönyv (vége). — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** (lak.: magyar-utca 1. sz.)

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/2 iven jelenik meg. Előzetési díj Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postal uton külön a **Vasárnapi Ujság**ra félre 3 ft., a **Politikai Ujdonságok**kal együtt 5 ft. újjében. — Az előzetési díj a **Vasárnapi Ujság** kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utastandó (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

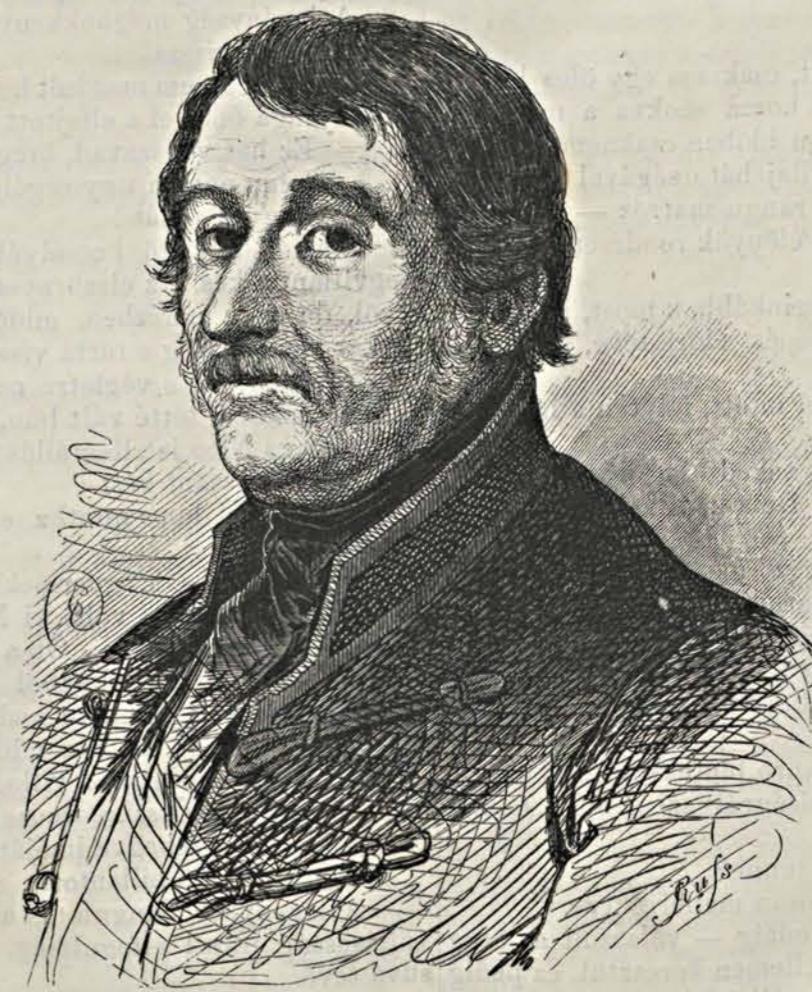
Czigler Antal.

Egy derék iparos hazánkfia emlékének szenteljük e sorokat, ki becsülettel állotta meg helyét s embertársainak áldása között távozott körükből.

Május végnapján kísérte Gyulán szép számú közönség id. *Czigler Antalt* az örök nyugalomra. Őszinte részvét, és mély becsüléssel párosult fájdalom között váltunk meg a 95 éves aggasztán földi maradványaitól. Ő, ki három nemzedéket túlélt, kénytelen volt végre szintén leróni a halandóság adóját. Meglehet, kevesek előtt lesz ismeretes e név; de nem is egyedül azok kedveért látnak e sorok napvilágot, kik szerencsések voltak őt személynesen ismerni. Ezek ugyanis csak tisztelettel emlékeznek az öreg urra. Célom az: hogy azoknak, kik helyi vagy más egyéb viszonyaik miatt őt nem ismerték, jelen soraimmal bemutassam, mint egy ritka becsületes és munkás férfit, ki szerényen megvonulva, lankadatlan munkált, gyűjtött, segített, fáradozott s bár külföldi eredetű családból származik, mind végig e haza hű fia volt.

Czigler Antal bevándorlott sveiczi család sarjadéka, született 1767-ben jun. 13-án Cserevitsen, Szerémszég egyik mezővárosában. II. József császár alatt az utolsó török háboruban jelen volt Belgrád (1789. okt. 9.) és Szendrő ostrománál. E váraknak a vitéz *Laudon* tábornok általi bevétele után szülővárosa által a katonai szíjgyártó-legénységnek felügyeletével bízott meg.

Később a technikai szaknak szentelven magát, Pestre ment, s ott a Rókus-kórháznál, mint másodfelügyelő alkalmaztatott, a honnan a gyulai nagy tűzvész után, mely ugyszólván az egész várost elhamvasztotta (1801.) a nevezett városba hivatott gr. *Wenckheim Ferencz* által a szintén leégett urasági kastély megújítására. A mesteri jogot megnyervén, e vidéken működött ő aztán állandóan, mint építész, ernyedetlen munkaságban, egész f. évi május 29-kén bekövetkezett haláláig. Tettdús élete folytán épített 25 templo-

CZIGLER ANTAL

+ 1862.

mot, köztük a nagyszerű csabai evang. egyházat. Egész Békés, és részben Arad-, Bihar- és Hevesmegyékben majd minden nyilvános és más nevezetesebb lakház és gazdasági épület, nemkülönben a mehádiai Herkules-fürdőkben a *Ferencz* udvar az ő műve.

Rendes lakása Gyulán volt ugyan, de mégis életének legtöbb s legszebb napját Kigyóson töltötte id. gr. *Wenckheim József*-nél és később ennek *Krisztina* leányánál; ez uraságnak szakadatlanul 60 éven keresztül volt építőmestere. Egyik kirándulásakor épen e pusztán találta őt a halál is. Művészete gyakorlatán kívül gazdasággal, de különösen marhatenyésztéssel is foglalkozott, és számos éven keresztül gabona- és sertéskereskedést is űzött.

Különösen jellemzi *Cziglert* a lankadatlan tevékenység és egész az önfeláldozásig kész emberszeretet. Két ritka és becsilendő tulajdon, különösen korunkban, hol az önzés mindig nagyobb arányokban nyilatkozik. Ez aggasztán végnapjaiban is oly tevékenységet fejtett ki, mely számtalan fiatalabb embert megrészgyént. Telen nyáron 4 órákor kelt föl. Rajta is beteljesedett, hogy a ki korán kel, aranyat nyer, mert munkaságát jutalma hosszú élet lett, olyan hosszú, mely napjainkban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, s apróbb kellemetlenségeket kivéve, egész életén át nem volt beteg, és szemüveg nélkül olvasott.

Minő emberszerető volt, kiteszik nagyszerű segélyezéseiből a nagy éhségkor (1817. és 1818.), a midőn is több száz köbölre menő életet osztott ki a szűkölködők között, s különben is akkor volt legnagyobb öröme, ha másokat pénzzel, tanácscsal vagy más egyéb módon segíthetett. Nem feledkezett meg Isten dicsőségéről sem, a többi között mutatja ezt a gyulai szentháromság-kápolna előtt általa felállítottot csinos kereszt bronz-feszülettel. — Ritka jószívűségének tulajdonítható, hogy agg napjaiban, midőn már jól érdemlett nyugalmát élvezheté vala, daczára egykori jókora vagyonának, majdnem a mindennapi szükséggel küzdött. Az el-